

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XII. TELEFON: UREDNIŠTVA 25-67
Štev. 289 UPRAVE 28-67
POSTNI ČEKOVNI RAČUN 11409

Maribor, četrtek 22. decembra 1938

NAROČNINA NA MESEEC:
Prejeman v upravi ali po pošti 10.— din.
dostavljen na dom 12.— din, tujina 25.— din

Cena
1.— din

Rekonstrukcija vlade dr. Stojadinovića Dr. Anton Korošec ni več minister

Sinoči je bila zaprisežena nova vlada — Dr. Miha Krek je postal gradbeni minister, Franc Snoj pa minister brez listnice — Novi notranji minister je Milan Acimović, prosvetni pa Bogoljub Kujundžić

BEOGRAD, 22. decembra. Včeraj opoldne je bil predsednik vlade dr. Milan Stojadinović v avdienci pri Nj. Vis. knezu namestniku ter mu je po praksi, ki je v veljavi po končanih volitvah v narodno skupščino, izročil kolektivno ostavko svoje vlade. Nj. Vis. knez namestnik je ostavko sprejel in poveril mandat za sestavo nove vlade dr. Milanu Stojadinoviću. V imenu Nj. Vel. kralja Petra II. so kraljevi namestniki ostavko sprejeli, razrešili dosedanje ministre dolžnosti, jih stavili na razpoložanje ter postavili člane nove vlade. Ob 19. so bili vsi novi ministri zapriseženi, razen Dragiša Cvetkovića in Pante Jovanovića, ki jih ni v Beogradu. V novi vladi ni dosedanjih ministrov dr. Korošca, dr. Nike Novakovića, V. Cvrkčića, D. Magaraševića in S. Hodjere. Novi ministri so notranji minister g. Milan Acimović, upravnik mesta Beograda, minister P. T. T. g. Panta Jovanović, župan Skoplja, in minister brez listnice g. Franc Snoj, ravnatelj Kmetijske posojilnice v Gornji Radgoni. Kraljevski namestniki so postavili:

Člani nove vlade

za predsednika ministrskega sveta in zunanjega ministra dr. Milana Stojadinovića,
za prometnega ministra dr. Mehmeda Spaha,
za pravosodnega ministra Milana Simonovića,

za kmetijskega ministra Svetozarja Stankovića,
za prosvetnega ministra Bogoljuba Kujundžića, ministra za gozdove in rudnike n. r.,
za ministra za socialno politiko in narodno zdravje Dragišo Cvetkovića,
za ministra za gozdove in rudnike Do-

brivoja Štošovića, gradbenega ministra n. r.,
za finančnega ministra dr. Dušana Leticio,
za gradbenega ministra dr. Miho Kreka, ministra brez portfelja n. r.,
za ministra brez portfelja Voislava Djordjevića,
za ministra brez portfelja dr. Djafera Kulenovića,
za ministra vojske in mornarice armijskega generala Miljutina Nedića,
za ministra za trgovino in industrijo inž. Nikolo Kabalića,
za ministra za telesno vzgojo naroda Ante Maštrovića,
za ministra pošte, telegrafa in telefona Panto Jovanovića, župana Skoplja in bivšega narodnega poslanca,
za notranjega ministra Milana Acimovića, upravnik mesta Beograda in
za ministra brez listnice Franca Snoja, ravnatelja Kmetijske posojilnice v Gornji Radgoni.

Iniciativa v rokah Italije

DO SPOMLADI BO DAJALA TON EVROPSKI POLITIKI ITALIJA OB PODPORI NEMČIJE, ŠELE NATO PRIČNE NEMCIJA NOVE LASTNE AKCIJE.

PARIZ, 22. decembra. Berlinski diplomatski dopisnik pariškega dnevnika »Paris Midic« poroča, da Hitlerjev zaupnik, stotnik Wiedemann ne bo potoval v London, vsekakor pa ne pred Chamberlainovim in Halifaxovim potovanjem v Rim. Nemčija se ne mara vmešati v italijansko-angleške razgovore, ker je Berlin itak stalno informiran o namerah italijanske vlade, kakor je bila tudi italijanska vlada natanko obveščena o Ribbentropovih razgovorih z Daladierjem in Bonnetom v Pa-

rizu. Nemška diplomacija se bo v prihodnjih mesecih zadovoljila s tem, da bo stala v ozadju in prepustila vso iniciativo Italiji. Do pomladi bo Italija tista, ki bo dajala ton evropski politiki. Šele nato nastopi Nemčija z novimi akcijami. Berlin bo medtem podpiral rimsko politiko dosti bolj aktivno, kakor jo je doslej. Bila bi velika napaka pričakovati, da Nemčija ne bo z vso svojo težo podprla italijanskih zahtev nasproti Franciji.

Madžari so se vdali

OPUSTILI BODO VSE NADALJNJE AKCIJE PROTI DUNAJSKI RAZSODBI. — ZBLIZANJE Z JUGOSLAVIJO. — CSAKY POVABLJEN V RIM.

BUDIMPEŠTA, 22. decembra. Kakor se izve, je misija italijanskega zunanjega ministra v Budimpešti popolnoma uspela, tako v političnem kakor v gospodarskem oziru. Madžarska je v celoti sprejela smernice, kakor ji jih predlaga Italija. V Budimpešti so se obvezali, da bodo opustili vsako nadaljnjo akcijo proti Slovaški in Karpatski Ukrajini, da bo politika Madžarske bolj poudarjeno protiboljševiško in da bo Madžarska pripravila tudi svoj izstop iz Zveze narodov. Razen tega je treba pričakovati v bližnji bodočnosti tesnejše zblizanje med Budimpešto in Beogradom. V gospodarskem oziru je dosežen sporazum, da bo Italija povečala nakupe na Madžarskem, a sklenjena je tudi kulturna konvencija. Italijanski zunanji minister grof Ciano je ob koncu povabil madžarskega zunanjega ministra grofa Csakyja na obisk v Rim. Še pred obiskom v Rimu pa bo grof Csaky obiskal Berlin.

je ustrelil grof Ciano. Pri lovu je sodelovalo 400 gonjačev. Regent Horthy in Ciano sta se odpeljala ob 21.30 z avtom v Budimpešto. Ciano je spremljal regenta do dvora, kjer se je od njega presrečno poslovil. S tem je bil Ciano obisk na Madžarskem zaključen. Iz Budimpešte se je odpeljal davi ob 7.20.

Madžarsko-slovaški incident poravnan

PRAGA, 22. decembra. Konflikt, ki je nastal med Madžarsko in Slovaško zaradi novih vpadov madžarskih teroristov na slovaško ozemlje, je poravnan. Madžarska je incidente obžalovala in obljubila, da bo v bodoče ukrenila vse potrebno, da se ne ponove. Zaradi tega je razmejitvena komisija zopet pričela delo in obnovila so se tudi pogajanja med Slovaško in Madžarsko zaradi rešitve raznih problemov, ki jih je ustvarila revizijska meja.

POMORSKI SPORAZUM.

LONDON, 22. dec. Včeraj je bil podpisan pomorski sporazum med Anglijo in skandinavskimi državami.

Španska vohunska afera

BURGOS, 22. dec. Zaradi odkritja vohunske afe (o kateri je »Večernik« že včeraj poročal), je vlada izdala komunike, v katerem pravi, da so v prtljagi angleškega konzula v San Sebastianu, Goodmana, našli načrte za novo ofenzivo ter tečjo vso španskega denarja. Vlada pravi, da je prišla na sled veliki vohunski aferi. Britanski odpravnik poslov v San Sebastianu pa z vso vnemo pomaga razvzlatvati afero.

BURGOS, 22. dec. Vlada zanika vesti, da je bila v Francovi Španiji odkrita zarota proti generalu Francu ter da bi bilo 100 oseb aretiranih in več ustreljenih.

GRADNJA BOJNIH LADIJ V AMERIKI.

LONDON, 22. decembra. Reuter. V letopisu vojne mornarice, ki je sedaj izdan, se ugotavlja, da ladjedelnice vse od svetovne vojne niso bile tako zaposlene, kakor so sedaj. Sedaj gradi Anglija 12 bojnih ladij, od katerih jih je 7 že skoraj dovršenih, 5 ladij ima tonažo po 35.000 ton, 2 pa po 40.000 ton.

KONSTANTIN HRABAR UMRL.

PRAGA, 22. decembra. Avala. Včeraj je umrl v Pragi bivši ravnatelj Karpatsko-ruske banke, župan Užhoroda in guverner Podkarpatske Rusije za časa dr. Beneša, Konstantin Hrabar, star 61 let. Hrabar je bil guverner do ureditve avtonomne Karpatske Ukrajine, nakar se je umaknil iz političnega življenja.

UKRAJINSKI PREDLOG ODKLONJEN.

VARŠAVA, 22. dec. Predlog zakona Ukrajincev, ki zahtevajo popolno avtonomijo in svobodo, je bil v sejmju odklonjen brez glasovanja. Predsednik sejma je dejal, da je predlog protustaven, ker nima 25% podpisov vseh poslancev.

GRADNJA ZAKLONIŠČ V ANGLIJI.

LONDON, 22. decembra. Vlada je izdelala načrt za zgraditev zaklonišč proti aeroplanskim napadom. Vlada bo dala 20 milijonov funtov na razpolago, da bodo zgrajena za 10 milijonov revnejših Angležev zaklonišča. Zaklonišča bodo zgrajena na dva načina. Hiše s kletmi dobijo posebne vrste, tiste hiše, ki pa niso podklene, bodo dobile skupna zaklonišča.

Zapiski

Poglavarji evropskih držav bodo spregovorili v ameriškem radiu

Poročilo Mednarodne razstave v New Yorku leta 1939. pravi, da namerava prirediti v okviru razstave vrsto radio oddaj, pri katerih bodo spregovorili zastopniki 11 držav. Ti govori naj bi bili mišljeni kot poslanice o vzajemnem prijateljstvu. To oddajanje se prične 1. januarja 1939. z govorom francoskega predsednika republike Lebruna, kateremu bodo sledile podobne izjave vsako nedeljo vse do 23. julija. Med poglavarji držav, ki se udeležijo te akcije, so že zdaj določeni prezident Svobodne irske države, danski kralj, nizozemska kraljica, vodilne osebnosti Sovjetske Rusije, romunski, norveški, belgijski kralji, knez namestnik jugoslovanski, italijanski, švedski kralji, japonski prestolonaslednik, poljski prezident in številni predstavniki raznih ameriških držav. Govore bodo oddajali iz glavnih mest zadevnih držav na kratkih valovih in jih bodo prenašale vse ameriške postaje.

„Italijanska“ naglica

»Spontana« protifrancoska manifestacija v italijanskem parlamentu, ko je šlo za Korziko, Nico in Tunis, ima neprijetne posledice za italijanske novinarje. Le-ti so se namreč prehiteli in že dan vnaprej javili, da so bile demonstracije. Tako so vsi ameriški listi poročali o dogodkih v italijanskem parlamentu že dan prej preden so se vršili. To je pa seveda le prehudu in zaradi tega so bili izdani novi predpisi, ki so še strožji od dosedanjih. Ta dogodek spominja na podobno naglico pred leti. Italijanski dopisnik nekega švicarskega lista je sporočil vest, da bo Italija izstopila iz Zveze narodov dan prej. To ga je stalo seveda kariero in tudi nekaj časa svobode.

Poljsko-litvanski tiskovni sporazum

Po uradnih poročilih iz Kovna sta se poljska in litvanska vlada sporazumeli o tem, da naj bodo informacije in mnenja, ki se javno izražajo v obeh državah bodisi s tiskom, radijem ali na kakršen koli drug način o interesih druge države, njenih uradnih osebah, delovanju vlade ali o življenjskih pogojih v obeh državah, podane v objektivnem duhu in brez škodljivih tendenc. Obe vladi sta se sporazumeli o tem, da se bosta medsebojno podpirali in ustvarjali v svojih državah ozračje medsebojnega zaupanja, kar bo olajšalo razvoj odnošajev dobrega sosedstva.

O važnosti oglaševanja v listih

»Resnična neodvisnost časnikov je naša moč in tudi moč inserentov« je dejal sir William Crawford na občnem zboru instituta angleških reklamnih strokovnjakov. V svojem govoru je konstatiral, da je časopisje še vedno daleč najboljše reklamno sredstvo in orožje. Obžaloval je le, da se včas ne izve resnice in sliši druge plati zvona. Studiral je časopisje po vsem svetu in lahko mirno reče, da imajo Angleži najboljše na svetu. Ob priliki zadnje, »češkoslovaške«, krize je opazil zanimivo izpremembo v mentaliteti inserentov. Dočim so nekoč ob takih prilikah, ko so se pojavili težki mednarodni zapletljaji, inserenti takoj prenehali z oglaševanjem ter potrebovali dolgo časa, da so spet začeli z rednim inseriranjem, ob zadnji krizi skoro ni bilo opaziti razlike. To pa zaradi tega, ker so trgovci in drugi inserenti spoznali, da ljudje vprav ob priliki takih razburljivih časov na debelo kupujejo živila, obleko, obutev in vse druge potrebne stvari, da se založijo za primer vojne.

Maribor, 22. decembra.

Letonska ali Latvija je država med Estonsko, Litvo, Poljsko, Sovjetijo in Baltikom. Razen nemške manjšine, združene zlasti v Rigi in po morskih pristaniščih ob Kurskem, in še nekaj drugorodnih drobcev šteje zgolj prvoselce, katerih burna zgodovina mora človeka zgrabit.

Pridni sinovi plodne pokrajine so nastanjeni od nekdanj ob Baltiku, saj že Herodot govori o njih. Brez dvoma so uralo-altajskega porekla. Do XIII. stoletja so njih letopisi megleni ter odsevali skupno srečo, ki je redka na tem svetu. Smola se jih je prišla ob pokristjanitvi: spreobrnjeni so bili ne v božjo slavo, temveč iz čisto političnih nagibov. Za prvimi misijonarji so se pojavili vitezi Nemškega reda in podjarmili dotlej svobodna plemena. Jarem je bil trd. Sicer so prišli »omikali« deželo v tem smislu, da so ustanovili mesta in jim dali trgovski pomen: Riga, ki je postala članica Hanse, Lepaja ali Libava (nem. Libau, Daugavpils (rus. Dvinsk, n. Dünaburg), itd.

Zadnji veliki mojster omenjenega reda, Gotthard Kettler, je 1561. razpustil križarje ter postal prvi vojvoda Kurski in Zemgalski. V novih državah je uvedel umerjeno vladno. Žal, ostali dve latvijski pokrajini, Latgalē in Livonska, sta se mu izmuznili (poročja J. R. Miedan v čedni knjižici »Lettonie 1938.«): prva je pripadla Ivanu Groznemu, druga pa prepirljivi poljski šlahti. Vendar so prebivalci Kurske tolikanj uspevali, da so osnovali naselbine v Antiljih in v Senegalu! Skoraj pa so nje kakor njih brate osvojili Švedi, ki so pustili kar najboljšo vtise: uvedli so šole, napravili ceste in potlačili kurške Nemce. Po padcu Karla XII. je Latvijo zadela žalost, da je znova, in sicer tokrat popolnoma prišla pod rusko nadoblast.

Dve sto let so bili Letonci pod »kajfežem«. V tej pušči se po malem čujejo glasovi o narodni zavesti. Po 1861. — čas osvoboditve ruskih tlačanov — se ustanovljajo dobrodelna, glasbena, vzajemnopolporna društva, narodni duh je zavel preko dežele. 50 let pozneje so Letonci z zakonitim sredstvi zopet osvojili polovico svoje zemlje. Drzno zalitevajo svoje pravice in se ne boje seči po orožju. Zdesetkani so.

Vojna jim naposled prinese osvoboditev, ki pa je stala potoke krvi. Iz mržnje do baltskih Nemcev, ki spletarijo za priključitev k Berlinu, se prvoselci (avtohtoni) hračro bijejo za carja. Polom 1. 1917. je podrl vnovič njih upe. Pogodba v Brest-Litovsku jih je izročila stoletnim germanskim nasprotnikom. Ti so bili naslednje leto poraženi. Letonci, skričeni na borno peščico vojakov in z zaničnim opremo, so morali odbijati novega protivnika: boljševike. Začasno vladno je sestavil predsednik Dr. Karlis Ulmanis, danes »vadonaš« ali vodja (vožd, duce), kajti Latvija je postala tudi nekaka diktatura. Z estonsko podporo so Letonci pregnali Moskvičane, nato potlačili baltske Nemce, ki so se bili dvignili. Slednjič je Latvija svobodno zadihala.

Zdaj je prišlo na vrsto mirovno delo. V 18 letih neumornega napora so dosegli krasne uspehe. Živ občutek za tehnični napredek, povezan s pametnim izročilom (tradicionalizmom) je omogočil, zgraditi novo državo, okrašeno s čari iz preteklosti. Dežela je od narave obilo oblagodarjena; svet ob spodnjem teku Dvine je pripravljen za velike nasade, gosti gozdi kar vabijo pridne roke, poglavitna mesta štirih pokrajin — Riga, Libava, Jelgava, Dvinsk — so še vedno prvovrstna trgovska središča. Ob teh pogojih se je obnova vršila v pospešenem ritmu, zlasti ker ima letonsko prebivalstvo — 2 milijona duš — zgolj eno zoprno manjšino (3,2% Nemcev). Vse druge (Rusi, Estonci, Judje itd.) nastopajo v popolnem soglasju z vladno.

Pritisnila je sicer huda notranja kriza, pa se je kar enostavno razvozlasta. Zmota zveznih velesil 1. 1919. je bila, da so načeloma označile demokracijo za najboljšo vladavino. Vendar vsakdo se po svoje zveliča. Latvija, izsesavana 700 let, se ni mogla brez predhodne vaje prilagoditi svobodi. Okolnosti pa niso bile kdo ve koliko ugodne za slično vajeništvo. Parlamentarna vladavina se je namreč v Rigi stila v domago, jo po mrgolenju

Napetost med Rusi in Japonci

NA SPOMLAD BI UTEGNIL NAPOČITI TRENUTRK VELIKEGA OBRAČUNAVANJA MED JAPONSKO IN SOVJETSKO RUSIJO

LONDON, 22. decembra. Reuter. Po informacijah z Daljnega vzhoda se je razmerje med Japonsko in sovjetsko Rusijo znova močno zaostrojilo in postaja položaj vedno bolj kritičen. Po vestih iz Tokia je bilo sedaj odposlanih na sovjetsko-mandžursko mejo zopet pet japonskih divizij, pa tudi sovjeti zbirajo na meji svoje čete. Pogajanja med Tokiem in Moskvo še niso dosegla nobenega

uspeha in splošno se sodi, da jih v Moskvi nalašč zavlačujejo. Sovjeti računajo s tem, da se bo Japonska do pomladi na Kitajskem tako izčrpala, da bo potem nepočil trenutek, ko jo bo mogoče z naglo akcijo streti. Tega se tudi Japonci boje, kljub temu, da izjavljajo, kako so vsak čas pripravljeni vojskovati se na dveh frontah, proti Kitajski in proti sovjetski Rusiji.

V Londonu ne bo krize?

CHAMBERLAIN SI PRIZADEVA, DA BI POMIRIL SPORTE DUHOVE V SVOJI VLADI

LONDON, 22. decembra. Chamberlain je včeraj nadaljeval svojo akcijo, katere namen je pomiriti mlade konservativne ministre, ki bi radi iztisnili iz vlade ministre nacionalno-liberalne frakcije ter dosegli sestavo popolnoma konzervativni kabinet. Chamberlain je zaslišal predloge nezadovoljnih, kaj bi bilo treba ukreniti, da bi se oboroževanje pospešilo in nezadovoljstvo odstranilo. Ker je glavno nezadovoljstvo naperjeno proti obramb-

nemu ministru Hore-Belishi, se misli na to, da bi prevzel kak drug resor, a ostal na vsak način še dalje v vladi. Velik pomen se pripisuje tudi avdienci nekaterih ministrov pri kralju Juriju. V avdienci so bili lord Runciman, Hore-Belisha in nekateri drugi. V konzervativnih vrstah se danes zatrjuje, da je »upor mladih« že propadel, se pa vendar ne izključuje popolnoma vsaka možnost osebnih sprememb v Chamberlainovi vladi.

Neuspeh konference v Limi

SPREJETA BO OB KONCU KVEČJEMU NEPOMEMBNA RESOLUCIJA — NAMENI ZDRUŽENIH DRŽAV PROPADLI

LIMA, 22. decembra. Stefani. Splošno se sodi, da je panameriška konferenca v Limi, tako kakor je bila zamišljena s strani Zdrženih držav, propadla. V zadnjem trenutku bo morda sprejeta kaka resolucija brez vsake stvarne vrednosti, da se s tem reši vsaj videz. Združene države bodo odšle s te konference z zmanjšanim prestižem, kar se v zadnjih desetih letih nikoli ni zgodilo. Na konferenci se je bil prvi dvoboj na ameriških tleh med demokrati in totalitarci. Demokrati so bili potisnjeni celo v defenzivo. V takem položaju Združene države niso mo-

gle prevzeti vodstva, a ga seveda tudi drugim niso prepustile. Ni nobenega dvoma, da je povzročila tak razvoj v prvi vrsti Argentina, ki se noče vezati na neko obrambo pred ideologijami, ker stoji v tesnih političnih in gospodarskih stikih s totalitarnimi državami v Evropi. Predlog USA bi pomenil atentat na suverenost posameznih ameriških držav, zato so ga po večini odklonile. Tako ne bo dala Lima ne protifašističnega pakta ne neke ameriške Zveze narodov, kakor se je pričakovalo.

Nevarna japonska igra

PO ŠE NEPOTRJENIH VESTEH SO JAPONCI PREPOVEDALI VSAK IZVOZ IN UVOZ NA SEVERNEM KITAJSKEM.

HONGKONG, 22. decembra. Iz Tjencina so prispele sem senzacionalne vesti, ki bi mogle biti uvod v težke in nevarne dogodke na Daljnem vzhodu. Po teh vestih so japonska oblastva prepovedala vsak izvoz kitajskega blaga v tuje države in vsak uvoz blaga na Kitajsko iz tujih držav, razen iz Japonske. Za enkrat se pa

nanaša ta prepoved še samo na Tjencin in severno obalo Kine. Ako so vesti resnične, potem je gotovo, da bodo Amerika, Anglija in Francija prisiljene na najodločnejšo protiakcijo. Za enkrat pa uradnega potrdila teh vesti še ni bilo mogoče dobiti ne s strani japonskih ne kitajskih oblastev.

Strašna nesreča v Mehiki

ZELEZNIŠKA NESREČA NA PROGI MED MEHIKO IN VERACRUZOM TERJALA 40 SMRTNIH ŽRTEV.

MEXICO CITY, 22. decembra. V Mehiki se je dogodila včeraj strašna železniška nesreča, ki je vsekakor največja v zgodovini mehiških železnic. Na progi med mestom Mehiko in Veracruzom je skočil iz tira osební vlak z več kot 1000 potniki. Potniki so bili večinoma državni uradniki, ki so hoteli preživeti božične

praznike pri svojcih v Veracruzu. Po sedanjih vestih je terjala nesreča najmanj 40 mrtvih, dočim je število ranjenih neprimerno večje. Vzrok nesreče je bil ta, da se je snelo na lokomotivi neko kolo, po neki drugi verziji pa gre za atentat. Na kraj nesreče sta bila poslana dva pomožna vlaka.

Slovaška zunanja politika

MALA DRŽAVA SI NE MORE PRIVOŠČITI POLITIKE VELESILE IN IDEOLOŠKEGA OPREDELJEVANJA.

BRATISLAVA, 22. decembra. Slovaška revija »Nástup«, ki jo izdaja minister Turčanski, razpravlja o novi politiki ČSR

in pravi, da je treba doseči dobre odnose s vsemi sosedi. Ponesrečena Beneševa politika, piše revija, je dovolj jasno

strank, po rovarjenju kurskih Nemcev, po volivnih spletkah. Dne 15. maja 1934. sta Dr. Ulmanis in general Balodis ukinila narodno skupščino ter uvedla avtoritarno obliko vladanja.

Letonsko samoderštvo se loči od svojih evropskih sorodnikov po tem, ker nima nikakih mističnih nakan, ne obožava države in samo skrbi za red. Dogovorno s knetsko stranko, najmočnejšo v deželi, si je Dr. Ulmanis prisvojil oblast zoper politike, zroče v Moskvo ali v Berlin. V 4 letih se njegov sloves ni zmanjšal. V

vsem miru je mogel na ta način okrepiti državo, izvesti agrarno reformo, razlastivši baltske veleposestnike, določiti kar se da svobodoumno pravilnik o manjšinah in verah, razviti blaginjo in podjetnost naroda. Ulmanis je diktator — ožak: svoje sodržavljane vodi kakor veliko družino.

Učeni g. Miedan ljubko prikazuje letonsko deželo in mesta, dobrohotne domačine, povsod pa vpleta mične zgodbe.

Dr. A. Debeljak.

dokazala, da mala država ne more in ne sme voditi zunanje politike, ki bi bila v nasprotju s sosedi. Mala država si ne more privoščiti napihovanja, da bi vodila politiko velesile in ideoloških opredelitev. »Sedaj moramo poskrbeti za realno zunanjo politiko in nam ne sme biti dovolj, da zagaranira naše državne meje samo Nemčija. Doseči je treba popoln sporazum tudi s Poljsko in Madžarsko. Pri tem pa seveda nečemo postati mednarodna igrača. Slovaški živimo v srcu srednje Evrope, zato moramo najti pot sodelovanja z vsemi v srednji Evropi.«

Francoski proračun sprejet

PARIZ, 22. dec. Francoska poslanska zbornica je sprejela državni proračun za leto 1939, ki znaša 66 milijard frankov.

ČEŠKA POTOVANJA

PRAGA, 22. dec. Prezident ČSR dr. Hacha odpotuje 26. t. m. uradno na Slovaško. Zunanji minister dr. Chvalkovsky bo pa obiskal najprej Berlin, nato odpotuje še v Rim.

AMERIŠKI MINISTER BRANI GRYN-SZPANA

NEW YORK, 22. decembra. Pravosodni minister USA Cumming, ki bo meseca januarja odložil svojo funkcijo, je sporočil pariškemu sodišču, da bi kot odvetnik rad branil židovskega atentatorja Grynspana.

PROTILETALSKA OBRAMBA.

LONDON, 22. decembra. Minister Inskip je dejal, da ima Anglija najboljše protiaeroplansko orožje na svetu.

AMERIŠKO ŽITO ZA ŠPANIJO.

NEW YORK, 22. dec. Amerika je poslala pol milij. bušlov žita v Španijo, da jih Rdeči križ razdeli med stradajoče prebivalstvo na obeh straneh. USA so pozvale tudi Francijo in Anglijo, da uredita pravilno dostavo živeža civilnemu prebivalstvu v obeh Španijah.

NESREČE V BUDIMPEŠTI.

BUDIMPEŠTA, 22. decembra. Zaradi poledice, ki je nastala včeraj po budimpeštanskih ulicah, se je en pasant ubil, več tisoč pa se jih je pri padcih poškodovalo. Tudi avtomobilski promet so morali ustaviti. Šele zvečer, ko je nastopilo južnejše vreme, se je promet zopet obnovil.

BAPTISTI V ROMUNIJ.

BUKARESTA, 22. dec. Vlada je prepovedala baptistom izvrševanje obreda v krajih, kjer je manj kot 50 baptističnih družin.

MRAZ V ŠPANIJI.

BURGOS, 22. decembra. Včeraj je po mnogih pokrajinah Španije močno snežilo. V Burgosu je padla temperatura na 6 stopinj pod ničlo.

EGIPČANSKI ZAKONIK NAJDEN

KAHIRA, 22. decembra. Stefani poročja: Neki egiptski profesor je odkril v starih grobovih v Tun-el-Gebelu zbirko egipčanskih zakonov iz časa faraonov, med katerimi je tudi civilni državljanski zakon, zlasti del splošnega prava.

BRETONSKI ATENTAT NA SPOMENIK

PARIZ, 21. decembra. Tel. Komp. Kot odgovor na obsodbo dveh bretonskih avtonomistov v Rennesu, Debeauvaisa in Modrela, so bretonski avtonomisti v Politivju razstrelili spomenik svobode in edinstva Francije, ki je stal pred cerkvijo na trgu Bourdanaye du Cluzot. Eksplozija je bila tako močna, da so v okolici popokale vse šipe.

KONEC NEMŠKIH ŠOL NA TJESINSKEM.

TJESIN, 21. decembra. DNB. Vojvodinska uprava v Katovicah je zadela nemškim šolam na k Poljski priključenem Tješinskem smrtni udarec. Zaprla je vseh 16 nemških ljudskih šol, vse nadaljevalne šole in otroške vrtce. Na petih doslej nemških šolah so ustanovljene nemške paralele, toda pod vodstvom poljskih učiteljev.

Vremenska napoved. Pooblaščen, snežmraz.

Smučarska poročila

Peca, 22. dec.: — 6. jasno, mirno, 60 cm pršiča, smuka ugodna.

Rimski vrelec, 22. dec.: — 7. mirno brez vetra, zelo oblačno, 34 cm pršiča, smuka ugodna.

Mozirski koča na Golteh, 22. dec.: — 9. sneži, 15 cm pršiča na 30 stare podlage, smuka idealna.

Novice

Božičnice v obmejnih krajih

Te dni prireajo obmejne šole božičnice za šolsko mladino. Vzdolž cele naše severne meje so otroci v tem času vsaj delno doležni koščka tistega veselja, ki ga ima otrok, kateremu ni treba jokati ob pomanjkanju najpotrebnejšega.

Otroci na Koroškem, na Kozjaku, v Slovenskih gorah in Prekmurju so v tem času vsi nestrpni, kajti na moč pogrešajo čevlje, obleko, perilo, živila in podobno, torej vse tisto, kar pač običajen zemljan potrebuje. Prezeblji, lačni, v raztrganih čevljih in tankih oblekah morajo po uro, po dve daleč v šolo, pa si želijo vsaj malo toplote, dobrote, ki jim je ne more nihče dati, ker so ljudje, njihovi domači, če jih sploh imajo, nekam otopeli pod težo vsakdanjih skrbi in obupa.

Te dni torej vsaj za nekaj bežnih hipov vzradoščajo božičnice s pelinom napolnjena srca šolarjev na naši meji. Toda nekdo je moral te male slovesnosti organizirati. Kdo je bil to?

Kdo drugi kot naše obmejno učitelstvo, zmetano na mejo in — pozabljeno. Učitelji so navadili igrice, petje in deklaracije, učitelji so pisмено in ustno molodovali za milostne prispevke, učitelji so tovorili nabrano blago, učitelji..... Pa kaj bi vse našteval, saj je bilo okrog tega nešteto nepomembnih malenkosti, brez katerih pa bi vendarle nič ne bilo!

Največ je prispevala CMD, manj banočina (na pr. za šolo vrh Kozjaka, kjer je 160 otrok, je bilo poslanih komaj 22 m flanele in hlačevine); poleg teli so darovali še: razna društva, privatniki in pa srednje ter ljudske mestne šole, od katerih ima vsaka po eno obmejno šolsko ustanovo na skrbi. Nekaj se je sicer nabralo, ali to se je tako porazgubilo med množico otrok, da je prišla na posameznika 23 din vredno darilo.

Te naslednjega si bo mogoče ustvariti vsaj majhno sliko skromnosti teh božičnic. Bil sem poleg pri zbiranju in pakiranju blaga za šolo Sv. Duh na Ostrem vrhu. Tam je 160 otrok, izmed katerih jih ima 112 ali 70% skrajno slaba obnova; obleke in perilo, vse to je strgano in tanko, zimskih suknjičev pa ne »poznajo«. Za te otroke je bilo nabranega blaga v vrednosti okroglo 4000 din., tako da pride na posameznika 23 din vredno darilo.

To je vsekakor tako neznatna količina. Čeprav odštejemo okrog 20 otrok iz boljše situiranih domačij, ki niso potrebni obdaritve, da se nehoče zaloti človek pri

vpraševanju: Ali je takšna božičnica sploh kaj vredna?

To mojo misel je pogodil prijatelj upravitelj z Ostrega vrha, v katerim sva pregledovala in urejevala blago, pa mi je dejal:

»Veš, bil sem oni dan tam čez mejo. V Lučanah so imeli božičnico, na kateri so obdarovali deco z raznimi rečmi v vrednosti okrog 30.000 dinarjev. Tamkajšnjemu učitelju je bila naložena edino ta briga, da preskrbi prevoz blaga, ki so ga zbrale in nakupile razne organizacije. Lahko si misliš, kako skrbijo tam prek za obdarovanje otrok slovenskih staršev.«

Bogme, mislil sem si in se zamislil. Slovenska skupnost, ki šteje na 1 milijon 200.000 duš, ni zmožna zbrati in darovati vsaj enkrat na leto za pošteno božičnico obmejnih otrok. Ko bi bila tukaj vsaj ena organizacija, ki bi imela tozadevno svobodne roke, bi lahko z enotedensko nabiralo akcijo zbrala vsaj pol milijona din. Pri tem bi se pa moral izvršiti močan pritisk predvsem na one osebe in obrate, ki črpajo dohodek iz našega življa, da jih potem varno hranijo na oni strani meje.

Žalostno je sicer, da je treba za te borbe solde molodovati, mesto da pritekajo iz notranjega nagiba. Najstrašnejše za naš obmejni narod, ki je stoletja tlačanil tuju in ki tlačani še danes tuju in našemu človeku, pa je to, da mora ta slovenski narod sprejemati miloščino, dano povrh vsega z oklevanjem in s težko mujo. Ta naš narod ob meji si vsak dan služi s trdim delom božičnico, ki se mu pa sproti izmika izpod rok, kajti njegove domačije ležejo v požrešne malhe nekmetov in je delo obmejnega delovnega človeka mizerno plačano.

Tu je jedro božičnic, ki nikakor ne bodo mogle nikdar reševati socialnega problema na meji, pa tudi ne ohranjati v utrjevanju narodno zavest, pač pa bodo zamogle, za nekaj bežnih trenutkov razpršiti težke in moreče misli. Če pa bodo hotele vršiti vsaj to nalogo, bodo morale biti vse izdatnejše in temeljito pripravljene. Toda tega ne bodo mogli izvesti samo učitelji, nekatere šole in še kakšno društvo, marveč se mora v to svrhu pokreniti v naši javnosti močna in trajna akcija, pošteno podprta od oblasti.

Šele takšna delovna skupnost bo mogla imeti željen uspeh, ki ga terja od nas stanje obmejnega življa ter naša narodna samozavest.

Vas, ki živi samo od lesenih žlic

Na 1800 m visoki Suhi gori v Južni Srbiji je vas Sedlarevo, ki je najsiromašnejša v Jugoslaviji. Skupno z vasima Lukavico in Grgurnico tvorijo najmanjšo občino v državi in morda tudi na svetu, saj znaša letni občinski proračun komaj 16.000 dinarjev. V tej občini so občinske volitve samo formalnost, ker traja županski mandat večasih kar po pol veka, dokler pač župan ne zbolí ali umre. Edini občinski uradnik je delovodja, blagajnik, statističar, vojaški pisar in sluga. Sedlarevo nima rodovitne zemlje, ne živine. Zato se prebivalstvo te vasi preživlja izključno le z izdelovanjem lesenih žlic. Ko je iz Anglije prišla vest, da se tam zaradi praktičnosti vedno bolj uporabljajo lesene žlice, so se tudi Sedlarevci: razveselili z željo na boljše dni, ko bodo svoje lesene žlice pošiljali tudi v Anglijo.

o. Za doktorico medicino bo jutri promovirala na medicinski fakulteti zagrebške univerze gđ. Zlatica Hribarjeva iz Ljubljane.

o. Nov veterinar. Na zagrebški fakulteti je diplomiral za živinozdravnika g. Loize Koren iz Šmartna na Pohorju.

o. Iz državne službe. V 5. položajno skupino je napredovala učiteljica I. ženske meščanske šole Josipina Černe v Mariboru. Upokojen je Ivan Rojeršek, upravitelj meščanske šole v Slovenjgradcu. Za višjega kontrolorja na postaji v Slovenjgradcu je imenovan Leopold Debevc iz Sevnice. Iz Št. Ilje je premeščen za kontrolorja v Tržiču Venceslav Svoljšak. Po službeni potrebi je premeščen iz Brezna-Ribnice prometnik Viktor Petje v Kočevje, prometnik Anton Longar pa iz Maribora, kol. kol. v Št. Vid-Vižmarje. Premeščen je tudi nadzornik proge Josip Divljak iz Maribora, kol. kol. v Hrušico. Napredoval je v višjo položajno skupino višji zdravstveni svetnik konjiškega okraja dr. Rudolf Gjura. K pošti v Ptuj je premeščena iz Laškega Stana Burdjan.

o. Tujskoprometno društvo Sv. Lovrenca na Pohorju vabi na veselico, ki jo priredi na Štefanovo, 26. dec., pri »Jeleni«.

o. 24 milijonov dinarjev so poslali domov sezonski delavci iz Prekmurja, ki so se zadnje dni vrnili iz Nemčije. Doslej se je vrnilo 6381 oseb, prihajajo pa še vedno manjši transporti.

o. Kompolje dobi novo šolo. Po 20 letih se bo v Kompolju pri Videm-Dobropolju pričela graditi nova šola. Šolarji morajo sedaj hoditi v oddaljeni Videm, kar je zlasti pozimi zvezano z velikimi žrtvami.

c. Umrl je včeraj v bolnišnici 2 leti stari šoferjev sin Vanušek Dušan s Slomškovega trga. Pred dobrim tednom se je polil s kropom.

c. Rezervni častniki v celjski občini naj predložijo do 30. t. m. železniške legitimacije mestnemu poglavarstvu v sobi št. 20 radi podaljšanja. Priložiti je treba železniško znamko za 2 din, ki se dobi pri železniški blagajni.

c. Celjska občina razpisuje nabavo več kanalskih mrež in pokrovov za ureditev kanalizacije med cinkarno in Westnovo tovarno.

c. Umrl je v celjski bolnišnici 62-letni kočar Škorjanc Jože iz Hrastja pri Žusmu.

c. Za premog prosijo. Odkar je pritisnil mraz in zapadel sneg, se drena vse dopolne pred socialnim uradom po 50 in še več siromakov, ki prosijo za premog. Nekateri odidejo z listkom, mnogi praznih rok.

c. Brezposelnost raste. 10. t. m. je bilo pri Borzi dela v Celju prijavljenih 567 brezposelnih (460 moških in 107 žensk), 20. t. m. 715 (603 in 112). — Borza dela išče 40 tkalk in tkalcev za Karlovac, 1 hlapca, 3 elektrovarilce, 1 krojača, 5 dekl, natakario, 6 kuharic, 2 služkinji.

c. Prve ponesrečence na ledu je dobila bolnišnica: Slapnik Marijo, natakariove ženo iz Polzele, ki si je zlomila nogo in Podbrežnika Mihaela iz Ostrega, ki si je v Laškem nogo le izpahnil.

c. Mesarski vajenec Ivekovič Vladimir, o katerem smo poročali v tork, da je neznano kam izginil in o katerem so se včeraj širile govorile, da so ga našli umorjenega, se je zvečer vrnil iz vesellega potovanja, kjer je zapravil vsoto, ki mu jo je dal mojster za tele, po kate-

rega ga je poslal na Ljubecno. Vladimir trdi, da ga je neki prijatelj napojil, narkar sta se odpeljala z avtom v Zagreb, od koder se je z zadnjimi dinarji z vlakom vrnil.

p. Prvi občni zbor Maistrovih borcev v Ptuj. Ob polnoštevili udeležbi borcev je obrazložil delovanje in smernice Zveze Maistrovih borcev g. Petrovič, blagajnik iz Maribora. Ker odhaja iz Ptuja dosednji predsednik dr. Kovačič Maks, je bil izvoljen nov predsednik dr. Sluga Jurij. Nadalje pa so izvoljeni tajnik g. Komeš in blagajnik g. Pertekel. Doslej so bili ustanovljeni odseki v Cirkovcah, pri Sv. Marku nižje Ptuja, Sv. Vidu in na Kogu pri Središču.

p. Kontrola mer v Ptuj. Oddelek kontrolnih mer v Mariboru sporoča, da bo uradovanje na postaji za kontrolo sodov v Ptuj jan. 19., 21., 23., 25. in 26., v febr. 18., 20., 21. in 22.; v marcu 17., 18., 20. in 21.

p. Božičnica Kola jug. sester v Ptuj. Kolo jug. sester je pripravilo bogato božičnico 281 tukajšnjim revnim otrokom. 181 učencev in učenek je dobilo blago za cele obleke, 19 za suknje in plašče, 26 za perilo. Dalje je bilo še razdeljenih 10 puloverjev in 41 parov čevljev. Skupaj je bilo razdanih 510 m blaga in 104 m platna. Vrh tega so še obdarile šolsko deco pri Sv. Duhu v Halozah, na Hajdini in Zavrču z po 1 zav. različnega blaga v vrednosti 150 din in še 11 ubogih družin z blagom in živili. Pri božičnici so prisostvovali g. prošt I. Greif; g. dr. Šalamun, starosta Sokola; g. Bezjak, g. Križan; g. Babšek in gg. Majhen in Segula; zastopniki vseh šol in mnogo občinstva. Pohvaliti je treba odbor, katerega vodi predsednica Jelka Šalamunova, za njegovo marljivost in vztrajnost, kakor tudi ptujsko prebivalstvo, ki jih podpira.

n. Z golimi rokami zadavil volka. V Trnjavcu je Stojan Vlaisavljevič zasačil volka v trenutku, ko je klal njegove ovce. Siromašni kmet je planil na zver in jo po divjem boju z rokami zadavil.

n. Velik požar v Beogradu. Silen požar je v Beogradu uničil dele tovarne »Osvit«, ki izdeluje naboje za otroške pištole. Ogenj je napravil 1.400.000 dinarjev škode.

n. 19-članska družina živi od ene same violine. V Prištini živi 38-letni Dragoljub Savič, ki ima 10 otrok. Cela njegova družina šteje 19 duš. Savičevo edino premoženje je violina, ki preživlja njega in veliko družino. Kljub tegobam je godec vedno zadovoljen.

n. Med telefonskim razgovorom ga je zadela kap. Znani zagrebški pisatelj Milan Begović se je med nekim telefonskim razgovorom tako razburil, da ga je zadela kap. Begovića so prepeljali v bolnišnico.

n. Na reki Zrmanji v Obrenovcu so dogradili velik železni most. Na tem mostu se bo vršil glavni promet med severno Dalmacijo in Liko.

»Imam celo trumo začetnikov za seboj, in vsi hočejo videti, kako se je treba pravilno peljati.«

Ljutomersko kolo jahačev in vozačev

ZANIMIVA RAZPRAVA O KONJSKEM SPORTU IN REJI ČISTOKRVIH AMERIKANCEV.

V hotelu »Zavratnik« se je zbralo 37 članov k občnemu zboru, ki ga je vodil predsednik g. Šumak Mirko. Ta je po pozdravu vseh navzočih, posebej še banškega svetnika in ljutomerskega župana g. Slavič Franca in Novak Julija iz Maribora, podal predsedniško poročilo za leto 1937-38. Spominjal se je v teh letih umrlih članov. V počastitev spomina zaslužnih pokojnikov so se zborovalci dvignili raz sedežev in jim zaklicali trikrat slava. Iz predsedniškega poročila posnemamo, da je prejelo Kolo za l. 1933. sledeče nagrade: od banovine 4.000.—, od okrajnega kmetijskega odbora Ljutomerskega 2.000.—, od Centrale kmetijskih društev 2.000.— in od občine Ljutomer, Križevci in Veržej 1250.—, prvičkrat pa je prejelo Kolo podporo od Dunavskega kola jahačev v Beogradu v znesku din 2.800.—, ki se je porabil izključno za nagrade pri galopskih dirkah. Vestno sestavljeno poročilo, ki priča o marljivem društvenem delovanju, je bilo brez ugovora in z odobravanjem sprejeto. Blagajniško poročilo je zaradi bolezní odsotnega blagajnika izostalo. Vršile so se nato volitve in so bili v tajnem glasovanju izvoljeni v odbor sledeči člani: Šumak Mirko, Galunder Franc, Slavič Alojzij, Stuhec Anton, Slavič Franc, Vavpotič Jakob, dr. Porekar Ciril, Jakopič Gregor, Baukart Jan in Porekar Vlado, za preglednika računov pa Skuhala Franc in Kardina Ludvik. Razpravljalo se je nato o prireditvi dirk v letu 1939. vendar se dnevanidoločilo, izrazila pa želja, da se vrši derby v Ljuto-

meru, ker je največ vpisanih konj iz Ljutomerskega okraja. Določila se je članarina v znesku po din 12.— za člana. Za delegata za skušnično centrale se je izvolil g. Slavič Alojzij in njegovega namestnika g. Galunder Franc. Delegatu se je naložilo, da deluje na to, da ostane centrala v Sloveniji, ker je tu najbolj razširjena reja čistokrvnega ameriškega kasača. Zatem se je razpravljalo še o več drugih vprašanjih.

Pospešeni osebni vlak Maribor-Ljubljana

Za čim tesnejšo gospodarsko povezanost Ljubljane z zaledjem in za čim uspešnejši razvoj tujskega prometa v Sloveniji je uvedba pospešenega osebnega vlaka na progi Maribor-Ljubljana nujno potrebna. Potujoče občinstvo zahteva vedno več prometnih udobnosti, kar je popolnoma upravičeno. Zato je tudi želja po pospešenem osebnem vlaku Maribor-Ljubljana in obratno upravičena. Ta vlak naj bi imel postanke samo na Pragerskem, Celju, Zidanem mostu in končno v Ljubljani. Za ta vlak naj bi veljala potniška tarifa osebnega vlaka. Ta direktni osebni vlak nam je potreben iz trgovskih, poslovnih in tujsko prometnih razlogov, da dobi severno obmejno ozemlje čim hitrejšo in direktno zvezo z Ljubljano. Morda bi takšen pospešen osebni vlak kazalo uvesti tudi na progi Maribor-Zagreb.

Maribor

Kje bo nova tržnica?

V babilonski zmedi načrtov za novo mariborsko mestno tržnico se je zasvetilo. V javnost je prodrila vest o uradnem načrtu mestne občine za gradnjo nove higienske tržnice. Kakor doznajamo iz verodostojnih virov, bo mestna občina že prihodnje leto pričela graditi novo in tako zaželeno tržnico. Po tem načrtu naj bi se tržnica zgradila na Vodnikovem trgu. V ta namen bodo Vodnikov trg, ki proti Dravi močno visi, izravnali in splanirali. Z deli bodo najbrže že spo-

mladi pričeli. Zato je gradbeni urad za- branil mariborskim mesarjem-stojničarjem, graditi v Strossmayerjevi ulici nameravane prodajalne lope z motivacijo, da bodo nepotrebne, ker se bo skoraj pričela graditi nova mestna tržnica na Vodnikovem trgu. Zato bodo vse prodajalce in branjeve ter mesarske stojnice premestili na Slomškov trg in začasno uredili mariborski trg pred Mestno hranilnico. Tako bo Maribor končno vendarle dobil prepotrebno tržnico.

Potrpež živo čakanje pred železniškimi zapornicami

ZAPORNICE PRI MAGDALENSKEM PARKU SO ODLOČILNA PREIZKUŠNJA ŽIVCEV IN LOJALNOSTI DO URADNIH PREDPISOV. — ŽIVAHNI DRUŽABNI PRIZORI TER RAZPRAVLJANJE O NAPREDNOSTI IN NENAPREDNOSTI.

Pred zatvornicami je treba čakati najmanj po pet minut in to vselej, kadar koli prideš, ali ponoči ali podnevi. Tisočkrat je treba iti preko zatvornic, preden se komu dvakrat zgodi, da ni treba čakati pred njimi, in med temi tisočkrat enkrat, da „signal ne zveni“.

Najprej je treba teči, če zazvoni, potem pa potrpežljivo čakati, če niste bili dovolj urni. Tam se lepo ustavite pred zatvornicami in se ozirate na levo in na desno ter ugibate za kratek čas od kod bo prišel vlak. S koroške strani ni nič videti, da bo kaj prišlo, pa tudi z glavnega kolodvora ni nič slišati. Ozrete se mimogrede na signale — ali eni so odprti, eni zaprti, in toliko jih je, da se res ne znajdete

da bo preje vsaj zagledal vlak, preden bo pri trideset. Zadnje številke izgovarja počasi; pa ne pomaga nič. Vlaka ni in ni. Znova šteje. Potlej šteje še enkrat in še enkrat. Vsako sekundo po eno številko.

Vlak. Kaj vlak — samo „mašina“. Vedel je! Hitro je mimo.

Zatvornice se pa tudi zdaj ne dvignejo. Ljudje godrnjajo na glas. Zatvornice na Tržaški cesti lezejo počasi navzgor. Če bi imel človek čas in bi bil otrok, bi morda užival nad tem, kako se dvigajo zatvornice. Ali ljudje ki prestopljajo pred zatvornicami, so že na cestah vsak pri svojem delu. Znova se poganjajo preko ograje, vkljub vsem hudim predpisom.

Končno se pa le „šrange“ zganajo. Dvignejo se pa nikamor. „Halo, vedve!“ zakriči nekdo preko zatvornic.

Dve ženski sta se med čakanjem naslonili na zatvornice in se zakleptali. Ženski se vzdramita in odskoči-

med njimi. Ali vlaka ni od nikoder. Niste več sami pred zatvornicami. Precej ljudi se je nabralo. Nekaterim se mudi; nervozno prestopicajo in se go- dajo preko zatvornic. Najnestrpnejši se ozrejo še kaka dvakrat na levo in na desno — bogami, stražnika ni in nikogar takega ni! — naslednji trenutek pa se poženejo preko ograje, preskočijo nekajkrat preko tračnic in se na oni strani znova poženejo preko plota. Ostali pa gledajo za njimi ter se bojijo, da se ne bi kateri spotaknil in da ne bi tisti trenutek privozil vlak. Vlaka pa ni.

„Zdaj bi pa že lahko privozil“, pripomni nekdo na kratko.

Molk; kajti ta trenutek se zganajo zatvornice na Tržaški cesti ter prične- lezti k zemlji. Z Glavnega kolodvora bo privozil. Zdaj nihče več ne skače preko ograj. — Ali kaj je to, „mašine“ še vedno ni slišati! Reporter začne po tistem šteti. Ali bo privozila do 30? Blizu trideset je, ali vendarle upa,

ta. Smeh na obeh straneh. Zatvornice so pa v trenutku dvignjene. Na križišču pa je divja gneča: pešci, kolesarji, kak mesarski voz, znova pešci in še kak avto. Pravo čudo, da se porazsrečajo brez nesreče!

Dobro, si mislite, da ni vozil stroj s Koroškega kolodvora. Takrat je treba čakati še malo dalj časa; kajti tudi takrat se dvignejo popreje zatvornice na Tržaški cesti kakor pri magdalen- skem parku.

Ali preden pride reporter do trga Kralja Petra, za njegovim hrbtom znova zvoni. Se bodo čakali ljudje, reporter pa je vesel, da ne bo med njimi. Na to še pomisli ne, da bi se dalo kaj ukreniti — preveč tradicionalno je že tisto čakanje.

Uroš nepoznani iz Maribora?

MLADENIČ BREZ IMENA ŽE 19 LET IŠČE SVOJE STARŠE — SLED GA VODI V MARIBOR

V času svetovne vojne je neki dobrovoljec na cesti Kraljevo—Raška našel šestmesečnega dečka. Najditelj se je otroka usmilil in ga nesel svoji ženi. Tako je deček brez imena in brez staršev odrasel v postavnega mladeniča. Usoda pa je hotela, da je najdenčkov krušni oče umrl. Njegova žena je kmalu nato mladeniča spodila iz hiše. Sam brez znancev in imena se je siromak nekaj let potikal po raznih krajih Jugoslavije. Dela ni mogel dobiti, ker ni imel nobenih dokumentov. Prosil je razne župne urade, naj ga krstijo. Toda, do polnoletnosti je to nemogoče. Lani je mladenič, ki si je dal sam ime Uroš Nepoznani,

izvedel, da živi njegova mati v Mariboru. Uroš je z veseljem odpotoval v Maribor, kjer pa mu na policiji niso mogli dati potrebnih informacij. Kljub temu je Uroš Nepoznani trdno prepričan, da je njegova mati v Mariboru. Zato je naprosil nekega odvetnika, da mu izsledi mater. Na posredovanje Uroševih znan- cev je dobil pravno ime Uroš Ranitovič. Tako je vsaj vojsko lahko odslužil. Uroš je tudi navdušen sportnik. V Ljubljani je leta 1936. dobil prvo nagrado na kolesarskih dirkah. Letos se bo Uroš naselil v Mariboru, da bo iskal svojo mater, ki baje tu živi.

če se pomisli, da je Pobrežje v pretežni večini delavska kolonija. Oče in mati sta v tvornici, deca pa doma, prepušča- na sama sebi. Odbor Rdečega križa s sodelovanjem učiteljstva je tudi letos priredil božičnico v prid najrevnejši šol- ski deci in sicer v nedeljo popoldne. Za razliko od dosedanjih takih prireditev, je vprizorjena prav mična igra »Na-

lepši biser«, ki jo je spisal učitelj Čiček Franjo, nalašč za ta dan. Napolnjena dvorana g. Riedla je dokazala, da znajo ceniti trud in delo svojega učiteljstva tu- di tisti, za katere se napačno misli, da nimajo smisla za lepoto in plemenitost.

Odbor Rdečega križa, kakor tudi upraviteljstvo šole se zahvaljuje tem po- tom vsem plemenitim darovalcem, ki so omogočili obdaritev najpotrebnejše dece (okoli 200). Isto tako gre zahvala gosp. Riedlu, ki je odstopil svojo dvorano brezplačno.

Mestni turistični urad v Mari- boru

Mestni turistični urad, ki pri maribor- skem mestnem poglavarstvu vrši in upravlja agende mestnega turističnega odbora, ima svojo pisarno na Slomško- vem trgu 11, pritličje, levo, telefon št. 27-36. Poleg članov mestnega sveta so v tem odboru zastopane razne tujsko- prometne in gospodarske organizacije. Mestni turistični urad izdaja za vozne olajšave potrdila o bivanju vsem onim tujcem-gostom iz naše države, ki bivajo v Mariboru radi oddiha, zdravljenja, okrepitve, dopustov, počitnic in drugih turističnih namenov in ki imajo pravico, da se poslužijo § 11. nove potniške tari- fe.

Lepa božičnica upokojeencev

V Gambrinovi dvorani je sinoči prire- dilo Društvo drž. in samoupravnih upo- kojeencev božičnico svojim članom in ob tej priliki obdarovalo 52 najpotrebnejših članov. Pri prireditvi so sodelovali pev- ci mestnega magistrata pod vodstvom g. Avsenaka, godba »Drava« pa pod taktirko g. Koudelka, ki je bil glavni aranžer lepo uspele prireditve. Številne udeležence je uvodoma nagovoril pred- sednik g. Kronvogel, nakar sta go- vorila poštni nadsvetnik v p. g. Vr- bnjak in magistratni ravnatelj g. Fra- njo Rodošek, ki je pozdravil pri bo- žičnici zbrane upokojeence v imenu župa- na. Prisrčno in domačnostno prireditev so napolnili z vedrim humorjem prepo- jeni šaljivi nastopi. Lepe božične pesmi pa so povzdignile svečano razpoloženje, ki je vladalo do konca prireditve. Poleg drugih podpor je božičnico izdatno pod- prla tudi mestna občina.

Uro!
Iz strokovne trgovine M. Ilger-jev sin, Maribor
Gosposka ulica 15. Prodaja tud na obroke.

m. Lastništvo »Večernika« izjavlja, da g. Hinko Rebolj s Teznega nikdar ni bil in ni uslužbenec uredništva ali upra- ve »Večernika«.

m. Napredovanja v magistratni službi. V tajni seji je mestni svet odobril na- predovanja mestnega obrtnega referenta dr. Senkoviča, geometra Antona Vončine, tehničnega uradnika Ivana Mlakarja in otroške vrtnarice Zofije Rous-Razbor- škove.

m. Iz državne službe. Za višjega zdrav- stvenega svetnika pri okrajnem načel- stvu v Mariboru je napredoval dr. Ivan Zorjan, za višjega železniškega kontrol- lorja na postaji Maribor, glavni kolodvor, pa Friderik Fettich-Frankheim, doslej na postaji v Slovenjgradcu.

* Najprimernejše božično darilo je umetniški porcelan, katerega poznano najlepšo izbiro po nizkih cenah Vam nu- di Zlata Brišnik, Slovenska ul. 11.

m. Pojačen promet na pobreški avto- busni progi na božično soboto. V soboto bo že od 13. ure naprej zaradi obiska grobov mestni avtobusni promet na po- breški progi pojačen.

m. Svojemu delavstvu in nameščen- stvu je priredila tovarna svile Thoma tudi letos lepo božičnico, ko je obdaro- vala vse otroke njenega delavstva s čev- lji, nogavicami in rokavicami. Za delav- stvo samó pa je bilo presenečenje v tem, da je dobilo spet božičnico, ki je bila svojčas ukinjena. Pri tej prireditvi je iz- datno sodeloval tovarniški šef g. Repper.

m. Ljubitelji glasbe opozarjamo na ve- liki simfonični in vokalni koncert Glas- bene Matice v Mariboru, ki bo 11. janu- arja ob 20. v dvorani Sokolskega doma v Mariboru. Na sporedu so izbrana dela slovanskih skladateljev. Vse točke bosta izvajala matični orkester, pomnožen z godbeniki 45. pešpolka in pevski zbor.

Koncert bo dirigiral Mariborčan prof. Drago Šijanec, ki se bo tokrat prvič predstavil mariborskemu občinstvu. Pred- prodaja vstopnic se prične prihodnje dni.

* Najlepše okraske za božična dre- vesca, božične razglednice in polnilna peresa dobite pri Zlati Brišnik, Sloven- ska ul. 11.

m. Hiša je zgorela. V Legnu je imela 74-letna Marija Sušec opravka na pod- strešju. Svetila si je s petrolejko. Starka je nenadoma padla in petrolejka se je razbila. Izbruhnil je požar, ki je hišo upe- pelil. Starko so v zadnjem trenutku re- šili iz ognja.

m. Karambol dveh avtomobilov. Pred elektriško uro pri glavnem kolodvoru sta včeraj trčila avtomobila grofa dr. Attem- sa in avtoizvoščka Gorenjaka. Gorenja- kovo vozilo je močno poškodovano.

* Trgovstvo in občinstvo se opozarja, da smejo biti v soboto, dne 24. decembra, mariborske trgovine z mešanim in špe- cerijskim blagom in branjarije odprte do 19. (7. ure zvečer), vse ostale trgovine pa samo do 17. (5. ure popoldne); delikates- ne običajno. Čez poldne ostanejo vse tr- govine odprte. — Združenje trgovcev za mesto Maribor.

* 2. številka »Družabnika« je danes iz- šla. Dobi se v vseh trafikah.

* Velik sokolski ples v Mariboru. Iz- redno uspela (lanski in predlanski) so- kolska plesa sta pokazala nujno potrebo, da se vsako leto, tudi v zimskem času, zbere sokolstvo cele mariborske župe. V počastitev rojstnega dne Nj. Vel. kralji- ce-matere Marije se bo dne 14. januarja 1939 v Sokolskem domu vršil III. veliki sokolski ples, na katerega že sedaj opo- zarjamo vse pripadnike in prijatelje so- kolstva.

* Bran-i-borova podružnica v Maribo- ru želi vsem rojakom doma in onstran mej blagoslovljen Božič in mnogo sreče v bodočem letu, vse v znamenju bratske ljubezni in iskrene narodne skupnosti!

* Najlepše božično darilo je vozna karta za užitek polno potovanje z luksuz- nim parnikom Kraljica Marija v najlepše predele Orienta. Potovanje bo za Veliko noč od 2. do 21. aprila. Cene od din 4800. Vse informacije, prospekti in prijave pri »Putniku« Maribor.

* Za božično darilo dobite krasne ka- sete in bloke pisemskega papirja, kakor amaterske albume in damske torbice pri Zlati Brišnik, Slovenska ul. 11.

* Kupim malo voženi avto znamke DKW ali »Steyer« novega tipa. Ponudbo z navedbo cene in opisa pod šifro »5 se- dežni« na upravo lista.

Nočna lekarniška služba: Lekarna pri Zamorecu, Gosposka ul., tel. 28-12; le- karna pri Angelju varuhu, Aleksandrova cesta, tel. 22-13.

Kino

* Grajski kino. Danes »Hraber kape- tan«, Karl Ludvig Diehl, Lil Dagover.

* Esplanade kino. Velefilm očarljivega petja »Bajazzo« s slavnim pevcem Ri- chardom Tauber-jem.

* Union kino. »Jošivara«, odlični vele- film. Michika Meinel in najboljši francoski umetniki.

Mariborsko gledališče

Četrtek: Zaprto.

Petek: Zaprto.

Sobota: Zaprto.

Nedelja, ob 15.: »Pesem s ceste«. Zniža- ne cene. Ob 20.: »Vse za šalo«. Izven- Krstna predstava.

Ponedeljek, ob 15.: »Boccaccio«. Zniža- ne cene. Ob 20. uri: Vse za šalo.

Naročamo Vas

da naročite Male oglase za naš list v upravi »Večernika« (Kopališka ul. 6) ali v poslovalnici (Aleksandrova c. 13) vsak dan najkasneje do 9. ure dop.

Za soboto

pa prosimo, da naročite Male oglase že v petek

dopolodne ali popoldne, ker za Male oglase, naročene šele v soboto dopol- dne radi prejšnjega zaključka lista žal ne moremo soročiti jamstva, da bodo priobčeni po želji cenjenih naročnikov.

Uprava »Večernika«

Pobrežkim otrokom za Božič

Ako je kje potrebno delovanje Rdeče- ga križa, to je gotovo na Pobrežju. Tre- ba je le pogledati šolsko dečo — okoli 650 — katera obiskuje dan za dnevom šolo, po »vzornih« cestah! Vsek drugje je napol bos, brez plašča, a često tudi s pomanjkljivim perilom. Pa saj ni čudno,

Gospodarstvo

Razvoj prometa na borzah

Iz poročila Narodne banke posnemamo zanimivo statistiko o gibanju prometa deviz, valut in vrednostnih papirjev na vseh borzah v naši državi, in sicer za obdobje od 1935-38. Poročilo navaja, da je bilo poslovanje na borzah kljub nekaterim nepovoljnim periodam v posameznih letih prav zadovoljivo ter je

Promet deviz in valut (v mil. din.)

	jan.	feb.	marc	april	maj	junij	julij	avg.	sept.	okt.	nov.	dec.
1935.	116	101	104	146	122	118	127	119	145	164	176	217
1936.	199	219	217	205	204	217	205	249	299	305	262	272
1937.	222	259	292	289	246	285	295	312	336	333	341	343
1938.	347	241	305	298	299	248	234	292	332	268		

Zanimivo je v tem pregledu o gibanju prometa deviz in valut, da je bila dosežena najvišja točka v jan. 1938., dočim je bilo gibanje prometa v ostalih mesecih zelo neenakomerno. V letošnjih mesecih je bil promet deviz in valut v primeri z meseci 1937 skoraj povsod nižji,

Promet vrednostnih papirjev (v mili. din.):

	jan.	feb.	marc	april	maj	junij	julij	avg.	sept.	okt.	nov.	dec.
1935.	73	54	48	29	28	30	37	22	27	26	18	31
1936.	19	18	27	20	18	22	17	8	25	31	27	20
1937.	19	34	47	39	28	28	25	29	16	20	17	20
1938.	24	51	76	44	36	38	29	33	38			

Če primerjamo promet deviz in valut s prometom vrednostnih papirjev, vidimo, da je bil ta mnogo ugodnejši ter ni imel tako neenakomernega razvoja. V vseh mesecih letošnjega leta je zelo prekašal promet v mesecih 1937; najvišjo točko pa je dosegel v marcu, kar je

imelo z malimi izjemami stalno tendenco porasta. Zaradi raznih deviznih in valutnih odredb, ki so bile izdane v tem obdobju, je bilo poslovanje včasih sicer komplicirano, vendar pa so se ponudniki in kupci mogli v kratkem času prilagoditi.

v nekaterih mesecih je celo zelo velika razlika. To okolnost je treba pripisovati tudi nekaterim pojavom, ki so občutnejše prizadeli našo zunanjo trgovino, ko je v 3. četrtletju zelo padla. Vsi ti pojavi so imeli kajpada tudi svoj odmev na naših borzah.

najvišje stanje v obdobju 1935-38. Pri prometu vrednostnih papirjev nevedne okolnosti zunanje trgovine niso imele toliko vpliva, zato je bil tudi normalnejši ter je imel vseskozi zadovoljivo tendenco.

Težave falske elektrarne

Nepričakovani nastop izredno hudega mraza je povzročil, da ima Drava že danes katastrofalno nizko vodno stanje in da je v svojem toku zmrznila že skoro do Breznega. Nizki vodostaj je tudi posledica izredno suhe jeseni in ker letos ni nastopila običajna jesenska visoka voda. Radi tega je razumljivo, da je proizvodnja elektrike v elektrarni Fali padla na minimum in je pričakovati, ako bo ta mraz dalje časa trajal, da ne bo mogoče popolnoma zadovoljiti splošne preskrbe s tokom. Kakor smo od uprave elektrarne Fale obveščeni, se bo te dni stavila v obrat nova parna naprava s 10.000 k. s. v

Trbovljah in ker sta elektrarni Fala in Trbovlje med seboj spojeni, se bo trbovelska centrala pritegnila, da deloma podpira falsko elektrarno. Kljub temu pa ni izključeno, da bodo nastopile težkoče v obratovanju elektrarne Fale zlasti zaradi poledenitve Drave, kar od časa do časa povzroča obratu neprimliko. Zato se elektrarna Fala obrača na vse konzumente s prošnjo, da po možnosti reducirajo porabo toka, zlasti v jutranjih urah od 6. do 10. in pop. od 16. do 20. ure. Upati je, da bodo ti ukrepi za enkrat zadostovali in da ne bo potrebno zahtevati nadaljnjih redukcij.

Porast radijskih in telefonskih naročnikov

Iz poštne statistike za 1937. je razvidno, da se je v naši državi v poslednjih letih število radijskih naročnikov kaj naglo dvigalo ter doseglo v letu 1937. že prav lepo število 111.994. Tekom enega leta se je štev. pomnožilo za okoli 16.000 novih naročnikov. Leta 1931. je bilo v naši državi samo 47.880 naročnikov, ki so se pomnožili v 7 letih za več ko polovico. Na posameznih področjih poštne

direkcij se je število radijskih naročnikov gibalo naslednje: Beograd 19.699, Novi Sad 34.104, Zagreb 34.081, Ljubljana 16.029, Sarajevo 5.063, Split 4.484, Skopje 6.616 in Cetinje 1922 naročnikov. Največji porast so dosegli 3, 4 in 5 centni aparati, kar je dokaz, da si interesi nabavljajo aparate, s katerimi lahko poslušajo tuje oddaje. Morda tiči v tej okolnosti tudi mala »nezaupnica« našim do-

mačim programom, ki so včasih resda kaj nepriključivi, tako da domači poslušalci raje iščejo tuje programe.

Dočim beleži radiofonija velik porast naročnikov, je porast telefonskih naročnikov nekoliko manjši. Od leta 1936. do 1937. se je število naročnikov zvišalo od 50.928 na 53.847. Najbolj se je povečalo število onih aparatov, ki so priključeni na avtomatske centrale, dočim je porast aparatov, ki so priključeni na ročne centrale, neznamenit. To je pač dokaz, da je treba našo telefonijo izpopolniti ter zamenjati vsepovsod ročne centrale z avtomatičnimi, ko se bo poslej število novih naročnikov brez dvoma nagleje dvigalo.

g. »Naše gorice«. Izšla je 12. št. glasila Vinarskega društva za Slovenijo, ki prinaša zanimivo strokovno in praktično gradivo za vinogradnike in kletarje.

g. Trgovski odnosi z Madžarsko. Trgovinska pogodba med našo državo in Madžarsko poteče koncem tega leta. Ker dotlej ni mogoče skleniti nove pogodbe, je bila stara podaljšana do srede leta 1939. Vendar pa se že sedaj pripravljajo posamezni odbori ter proučujejo možnosti gospodarskega sodelovanja, ki naj bi bilo podlaga za novo trgovinsko pogodbo.

g. Cene ječmena so na Madžarskem precej popustile, in sicer za 1,5 pengö

ka ponudba ječmena iz priključenih predelov, ki jih je dobila Madžarska od ČSR. Odtod so prej izvažali ječmen v Belgijo, Nizozemsko in v Anglijo, ki pa so sedaj nakup ječmena opustile, tako da je nastala na madžarskem trgu velika hiperprodukcija ječmena.

g. Mednarodni kmetijski urad v Rimu je že sestavil statistiko o površini, posejani z žitaricami v kampanji 1938-39. V primeri z letom 1937-38. se je posejana površina povečala za 3,7% in znaša po vsem svetu 91,3 milijona ha, od česar odpade na Evropo okoli 27 milijonov ha. V Ameriki se je posejana površina povečala za okoli 2 milijona ha. pri mtc. Ta padec cen je povzročila veči-

Borzna poročila

Devize. Ljubljana. Amsterdam 2396,35—2410,95, Berlin 1765,52—1779,40, Bruselj 742,44—747,51, Curih 996,45—1003,52, London 205,31—207,37, New York 4377,87—4414,19, Pariz 115,62—117,56, Praga 150,69—151,79, Trst 231,19—234,28.

Elekti. Zagreb. Drž. papirji: vojna škoda 465—468, 4% agrarji 59 d., 6% dalm. agrarji 88—88,50, 6% begl. obv. 88,50, 7% stab. pos. 96,50—98,50, 7% inv. pos. 99 bl., 7% Blair 89—99, 8% Blair 96—97. Delnice: Narodna banka 7800, PAB 220—225, Trbovlje 181—185.

Sport

Jugoslavija na evropskem prvenstvu v drsanju

Jugoslovanska drsalna zveza je dobila od angleške vabilo, da naj pošlje svoje najboljšje zastopnice v drsanju na ledu na evropsko prvenstvo, ki bo meseca januarja v Londonu. Angleži so ponudili

brezplačno stanovanje in hrano. Naša zveza je sklenila, da bo poslala eno sportnico v London, v kolikor bodo to dopuščala denarna sredstva.

Smučarska šola v Kranjski gori

Smučarska učiteljica Milan Banjanin in Stjepan Barbelić sta v Kranjski gori in Gozd-Martuljku (hotel Koop) otvorila skupno smučarsko šolo. Ker sta oba učitelja tudi že poprej vodila slične ustanove v Kranjski gori in na planini Jahorini, je gotovo, da bode ta lahko nudila smučarjem možnost, da se izvežbajo po preizkušeni metodi v sodobni tehniki smučanja, teren sam pa bo prožil skoro neomejene možnosti za izlete.

Svetovni prvak v ping-pongu Vana v USA

V Royal Oaku v državi Michigan je svetovni prvak Vana odnesel tri zmage: 13-letnega talentiranega Američana Grimesa je porazil v treh setih 21:17, 24:26, 21:16, Madžara Glanza 21:14, 21:15, McClurea pa 21:10, 21:17.

Nato je odpotoval v Dayton, kjer je zopet porazil najboljšega Američana McClurea 22:20, 21:17, z McClureom v dvojce pa je Vana premagal par Arens-Thomas 23:21, 23:21. V vseh teh igrah

je pokazal svetovni prvak odlično igranje ter je dobil od ameriške kritike laskavo oceno, posebno podčrtavajo njegova uspeha nad McClureom.

V FRANCIJI SO TEKME RADI MRAZA PRELOŽENE

Radi ostrega mraza, ki je nastopil v Franciji, so pristojni sportni odbori izdali objavo na klube, v kateri pravijo, da so nogometna igrišča za igro neprimerna, ter so vse nogometne tekme preložili do 16. marca 1939.

s. Znani teniški igralec Hecht je postal profesional ter se je pridružil tako zvanemu »teniškemu cirkusu«, ki ga vodi Vines in Budge.

s. Pri hitrostnem drsanju ob otvoritvi sezone na Dunaju je na 50 m zmagal Stiepl v času 46,4, na 1500 m Stiepl z 2:30,9 in v damski konkurenci na 500 m Hiller v času 55,3.

s. Prva tekma v hokeju na ledu bo drevi v Ljubljani med prvim in rezervnim moštvom ljubljanske Ilirije. Prireditelj se bo vršila kot trening tekma ter je iz propagandnih ozirov brez vstopnine.

Kultura

Krstna predstava Mrakovega „Groharja“

Mrakovo gledališče. Tragedija. Nova smer. »Grohar!« Vsak nastop Mrakovega gledališča prinaša malo skeptičnega pričakovanja na eni strani, na drugi že vnaprej posmeh, na tretji nezanimanje. Tako je bilo razpoloženje tudi v Celju, ko je prišel 15. t. m. g. Ivan Mrak s svojim gledališčem iz Ljubljane pokazati tragedijo Ivana Groharja.

Ne bom se ukvarjal z osebnostjo Groharja, ki bi bil vreden globljega in podrobnejšega studija. Ostal bom le v okviru predstave. — V tragediji pričakuje človek zlom življenja. Boj človekov proti udarcem, ki se vedno pogosteje in v krajših presledkih vsipajo nanj; boj z okoljem, boj z nasprotji v sebi, napor vseh sil v samoobrambi; višek boja in zlom na točki, kjer se križa več psiholoških »vozlov«, ko pade najtežji udarec, ko se zgostijo v duši vsi kompleksi, ki terajo človeka z ubito voljo v alkoholizem, to ali ono ali celo v smrt. Vsega tega v »Groharju« ni bilo. Ni bilo običajnega zapleta, viška in poloma. Od prvega do zadnjega prizora je ostala igra na isti ravni. Ali je to prelom s konvencionalnim gledališčem, s tradicijo, z oficijelnim odrom? Ali je to nova

smer v gledališču? Morda celo avantgardna, revolucionarna v umetnostnem življenju? To bi bilo, če bi avtor in režiser postavil na oder kaj sodobnejšega, močnejšega, enotnejšega, kakor postavljajo ostala gledališča. Toda »Grohar« ni prinesel nove smeri — kajti nova smer ni to, da je opustil staro tehniko pisanja dram, ko pa ni prinesel nič novega. Iz tega je nastalo amatersko delo brez enotne zgradbe, neefektivno in brez tehnike — bodisi konvencionalne, bodisi sodobno izvirne.

Ves »Grohar« je nekam neenoten, fragmentaren. Njegovo življenje se ne tare pod vrsto težkih doživetij, ne gnete ga življenje z vsemi nujnostmi, ki jim podleže. Odigrava se le neki besedni boj med osebami, ki tega boja notranje ne doživljajo. In konec takega besednega boja in filozofiranja naj bi bil Groharjev — zlom. Zato se je moral gledalec ves čas zavedati, da gleda »igro« in tudi igralci so ves čas — razen morda cesarski svetnik Vrba — »igrali«, ne živeli na odru. Vso enotnost dogajanja je razbila cela vrsta nenadnih okretov, vzklikov in vprašanj, ki niso bila nujni nasledek neklih že prej nakazanih značajev

in vzrokov. Nobene psihološke utemeljenosti ni bilo. Prazne demonstracije. Patos. Namesto dejanj — besede.

G. Ivan Mrak je bil obenem avtor, režiser in nosil je vlogo cesarskega svetnika, profesorja in akademskega slikarja Vrba ter vlogo Ivana Groharja. V prvih prizorih, ko je bil ves čas na odru Vrba, se je g. Mrak edini uveljavil in dobro karakteriziral pedantnega svetnika in predstavnika uradne umetnosti. Vse ostale osebe so bile le figure okrog vodilne osebe. Avtor je tragedijo tako skonstruiral, da v zadnjih prizorih Vrba ni bilo več na oder in je mogel sam igrati še Groharja. Tej vlogi ni dosegel. Namesto tragedije je bila zadeva groteskna, in če bi ji dodal g. Žižek še malo svojega patosa in paradije, bi se vsa dvorana od srca smejala. Kajti dobra stvar izvabi iz gledalcev smeh ali žalost ali grozo ali navdušenje, ne pusti pa praznine za patetičnimi kretnjami in besedami.

Vse nastopajoče osebe so bile ves čas narejene in razbite. Za tragedijo je treba tistega čuta, ki mu pravi Adler »včutenje«, sposobnost, dojeti trenja v sočloveku in se vanj vživeti. Ne pa mehnično s patosom polniti praznino. — Vendar pa kaže g. Ivan Mrak od poslednjih odrskih del precejšen napredek, in celjsko občinstvo ga je nagradilo s prizna-

njem in več venci.

C. Z.

SILVIN SARDENKO: IZBRANE PESMI I. IN II. ZVEZEK.

Prijatelji in poznavalci lepe knjige so pesniku ponovno svetovali, naj izda svoje zbrane pesmi. Prejšnje njegove zbirke so namreč večidel pošle, veliko sicer natisnjenih še ni bilo doslej zbranih, nekatere pa še sploh niso priobčene.

Založništvo Tiskarne Brata Rode & Martinčič v Celju, ki je izdalo že nekaj manjših Sardenkovih pesnitev, je sklenilo, da izda in založi njegove Izbrane pesmi.

Pričujoče priporočilo je le opozorilo na knjigo, ki ji v sodobnem slovstvu ni kmalu enake. Zbirka Izbrane pesmi I. in II. zvezek se naroča in dobiva pri vseh knjigarnah in pri založništvu. Skupna cena za oba zvezka, lično vezana v celo platno skupaj je din 38.—, s poštnino din 42.—.

k. Jubilej skladatelja Antona Lajovica. Ljubljana je proslavila v nedeljo na slovesen način šestdesetletnico našega pomembnega modernega skladatelja in publicista Antona Lajovica. Ob tej priliki je ljubljanska Glasbena Matica izdala tudi »Lajovičevu čitanko«, v kateri so poleg jubilejnih člankov izbrane jubilarne skladbe.

S sodišča

Svoje vino je tihotapil sorodnikom

Na svetu niso samo državne meje, ampak tudi občinske; tudi zadnje imajo svoje, skoraj bi lahko rekli, carinske predpise. Kmet, ki ima na priliko kmetijo v dolini, a vinograd na strmeh pobočju nad hišo, ne sme brez posebnega kontrolnega listka ali dovoljenja prepeljati vino iz zidanice v domačo klet. Tudi za božič ne sme naložiti polnega sodčka v goricah in ga zapeljati k sorodnikom, da bi se čez praznike laže radostili, če... če mora peljati ta sodček preko občinske meje in če si ni popreje oskrbel kontrolnega listka.

Manjši posestnik Franc Strmšek iz Hošnice še ni bil nikoli pred sodnikom. V razpravno dvorano je prišel z velikim nahrbtnikom, da mu ga je moral paznik pomagati sneti. Malo plašno je začel pripovedovati svojo zgodbo, ki se mu je napletla letos sredi septembra, nekaj pred trgatvijo. On ni nikoli tihotapil svojega vina. Vedno je poslal popreje po kontrolni list, da ga je lahko nemoteno odpeljal iz vinograda na dom. Tako je bilo tudi tisti nesrečni septembrski dan. On je naložil polovnjak na voz in ga nabil z vinom, ženo pa je tačas poslal po kontrolni list. Potlej je bilo vino v polovnjaku že nalito, žene pa ni ni hotelo biti od nikoder. Dela je bilo dosti, trda mu je šla pri času, pa je udaril po mrhi in odpeljal z dvorišča v dobri veri, da ga bo že žena popreje srečala s kontrolnim listom, kakor katero oko postave. Za vsak slučaj pa je le še nametal na voz nekaj sena, da ne bi polovnjakek zbadel koga v oko. Malo je še pogodrnjal o ženski, ki je ni bilo, potlej pa je začel misliti na sorodnike v Poljskavi, h katerim se je namenil z vinom.

A je imel smolo. V Kočni, ko ni mislil niti najmanj na financarje, pa se pojavil pred njim preglednik finančne kontrole. Zazdelo se je financarju, da ni nekaj v redu s Strmškovim vozom, pa je stopil bliže in našel pod krmo polovnjakek z vinom. Hotel je kajpada kontrolni list od kmeta, ali ta mu ga ni mogel dati, pa naj se je še tako jezil na ženske. Financar je zahteval legitimacijo. Kmet je segel v žepe in iskal po njih, nazadnje pa je res privlekel iz njih — denarnico.

Pokazal mu je sto dinarjev in se nasmešnil. Financar pa ni hotel ničesar slišati. Zato mu je pokazal kmet ves denar. Financar je segel po denarnici in jo odnesel na finančno kontrolo, kjer je napisal ovadbo, kako ga je hotel kmet Strmšek podkupiti, da ga ne bi prijavil zaradi tihotapljenja vina. In kmet je prišel pred sodišče. Tam je skrajno izjavil, da ni bilo tako hudo, da ni mislil podkupiti financarja, ampak da je le hotel s tistimi sto ali 131 dinarji, ki so bili v denarnici, plačati na kraju nesreče ka-

zen, da bi smel vino odpeljati naprej.

Na koncu je še kmet povedal, da ima srčno hibo, da se je ustrašil, ko je zagledal financarja in da je mogoče res v razburjenosti napravil kaj »po svoji norosti«, kakor se je izjavil.

Sodnik poedinec dr. Turato ga je obsodil na mesec dni zapora, pogojno za dobo dveh let. Kmet ni takoj razumel razsodbe, bil je prepričan, da jo bo moral odsedeti. Vprašal je, če bo kaj stro-

škov.

— Ne! so mu povedali.

— Kaj pa bo s tistimi 131 dinarji?

— Zbogom, mu je dejal sodnik, zdaj bi še rad nagrado. Za pogojno kazeno mu je tako vseeno, samo, da stroškov ni.

No, Strmšek se je kljub temu lepo zahvalil za tudi tako razsodbo, po kateri ne bo dobil vrnjenih tistih 131 dinarjev, si naložil nahrbtnik in lepo in mirno odšel.

Zanimivosti

Jutrišnji svet

Vse dežele izvzemši Nemčijo tekmujejo na njunorški svetovni razstavi, ki naj bi prekosila vse dosedanje razstave te vrste. Že samo geslo »Z današnjimi sredstvi bo zgrajen jutrišnji svet« napoveduje vso veličino razstave. Največji poudarek bo izražen v arhitektonskih in umetniških delih. Vodstvo razstave je razpisalo velike nagrade za najboljša dela. Tekmovali so lahko neznani in manj znani umetniki, ki jim je bila tako dana prilika sodelovanja pri gradnji »jutrišnjega dneva«. Razstava vključuje raznovrstna stvarstva: ureditev človeških bivališč, vrtov, freske, kiparstvo, reliefe itd.

Ford je daroval 10.000 dolarjev za ogromno fresko »Znanost«. Kip Georga Washingtona bo visok 22 m. Kot simbol razstave je koničast obelisk z ogromno oblo, zgrajeno tako kot da bi prosto plavala v zraku.

Na razstavišču neprestano izpopolnjujejo, grade, pleskajo, vlivajo, posebna komisija pa daje nasvete tudi inženjskim razstavljalcem. Prednost lanske pariške razstave — lepo okolje ob Seini — hočejo nadomestiti z gigantskim in enotnim vtisom razstavnega prostora.

Kar bo nudila njunorška razstava, je delo kakih 30 let nazaj. V novih kulturnih stvaritvah so zahteve množice po umetnosti in kulturi, upodobljeni z vztrajno sodelavko — tehniko. Predvsem so postale splošna lastnina arhitektura in njej podrejene druge veje umetnosti. S tem se je individualnost v umetnosti umaknila

splošnemu značaju. Umetnik v splošnem ne ustvarja zase, ampak je njegov umotvor izraz splošnih idej in tendenc. Danes se vedno bolj dela »za moža na cesti«.

Dasi naj bi bila izražena umetnost na tej razstavi specifično ameriška, se še ne more razviti noben ameriški slog. Resnična moderna umetnost ne more imeti sloga le enega naroda ali rase. Kot se n. pr. avto v Evropi ali Ameriki konstruira na enakih načelih, tako je — načelno — tudi v umetnosti. Umetnost se v drugih deželah razlikuje v toliko, v kolikor so tam drugačne okoliščine. Gostota njunorškega prebivalstva, stisnjenege med dvema rekama na majem otoku ustja reke Hudsona, je dala povod gradnji nebotičnikov, ki dajajo naselju svojevrstno vnanost. Iz jeklenih konstrukcij višinskih poslopij so nastale navpično stremeče črte in gibanje, in iz teh pravilna arhitektura. To je tako zvani moderni slog ali »nova stvarnost« (funkcionalizem).

Ogromna razstava naj tudi pokaže pronicanje umetnosti v vsakdanje življenje. Tega naj ne gleda le nekaj stotisočev ljudi, ampak 60 milijonov. Tukaj so ateljeji z umetniki na delu; »mesto od jutri« daja praktično pobudo za ureditev stanovanja, izkoriščanje prostega časa, samouizobrazbo itd. Poleg teh interpretacij moderne umetnosti bo pod vodstvom ravnatelja umetnostnega zavoda v Detroitu tudi razstava evropske umetnosti od Perikleja dalje do konca 18. stoletja, in to z najodličnejšimi deli.

NAJORIGINALNEJŠI »URAD ZA IZNAJDBE« NA SVETU.

Italijan Alessandro Parlino je bil v San Francisku dalj časa brez posla. Preživljal se je izključno z oranžami, ki so tam najcenejša ljudska prehrana. Od samih oranž so Parliniju roke vedno dišale po tem južnem sadu in noht na desnem palcu ga je zaradi neprestanega lupljenja strahovito bolel. Da bi temu odpomogel, je Parlino iz žličke za čevlje napravil pripravo za lupljenje oranž. Kakor je to v Ameriki že navada, se vsaka novotarja, pa najsi bo še tako enostavna, dobro obnese. Parlino je svoj »izum« patentiral in ga prodal za prav čedno vsoto. Dobra kupčija mu je dala pobudo za tehnični

studij. Hodil je na razna predavanja in si pridobil delno tehnično izobrazbo. Parlino pa ni pri tem ostal. Odselil se je v New York, kjer je ustanovil urad za iznajdbe. Vsak iznajditelj je dal pri njem napraviti model svojega izuma, za kar je plačal določeno vsoto, ki se je ravnala po urah dela na modelu. Če je stvar uspela, je moral izumitelj plačati še 10% izkupička. Parlinijev urad zelo uspeva. Dela in denarja ima vedno dovolj. Doslej je njegov urad patentiral že najrazličnejše iznajdbe, samo perpetuum mobile se mu ne posreči. In prav za njega ga številni »izumitelji« največ nadlegujejo.

× Najboljši detektiv Scotland Yarda

Dolling, ki je bil po vsej Angliji znan pod imenom »človek s 24 bradami«, se je ob priliki neke avtobusne nesreče smrtno ponesrečil. Povsod je bil znan kot človek, ki se zna dovršeno preobleči, tako da so ga mnogokrat, ko je zasledoval zločince, aretirali njegovi lastni tovariši, misleč, da je eden sumljivih tipov. Spoznali so ga šele, ko se je na policiji razkrinkal. Vse njegove brade, ki jih je uporabljal v svojem detektivskem poklicu, bodo zdaj razstavljene v Kriminalnem muzeju v Londonu.

× Kravo, ki daje lastniku 14.000 din letnega zaslužka, ima neki kmet na danskem otoku Finu. Ta njegova krava daje letno 9.360 litrov mleka s 5% smetano. To mleko je dalo 515 kg surovega masla, za kar je dobil kmet 14.000 dinarjev. To pa na Danskem, kjer posvečajo živinoreji največjo skrb, ni osamljen primer: povprečna produkcija mleka ene krave je na leto okoli 9000 litrov.

× Zaradi pretirane predanosti poklica je bil obsojen na tri leta temnice neki gasilec v Poitiersju v Franciji. Gasilec je bil strašno nezadovoljen, ker ni bilo nikoli nikjer nobenega požara, na katerem bi mogel izkoristiti in pokazati svoje znanje. Zato je začel sam na skrivaj zažigati hiše, ki jih je potem sam z največjim požrtvovanjem gasil. Pa so prišli na to, ga postavili pred sodišče in ga obsodili.

× 400 poletov čez Ocean je priredila doslej nemška Luffhansa. Z zračno pošto je bilo prenesenih v Ameriko 25 milijonov pisem.

× 80% vsega japonskega prebivalstva ne uživa mesa, temveč se hrani izključno le z rižem, ribami in soljo.

Šah

Partije z »Avro« turnirja

Niemcovičeva obramba.

(8. kolo v Utrechtu 17. nov.)

Beli: Reshewsky Črni: dr. Aljehin

1. d4, Sf6 2. c4, e6 3. Sc3, Lb4 4. e3, 0—0 5. Sf3, b6 6. Ld3, Lb7 7. 0—0, Lxc3 8. bxc3, Le4 9. Lxe4, Sxe4 10. Dc2, f5 11. Se5, De8 12. f3, Sf6 13. La3, d6 14. Sd3, c5 15. Sf4, Sc6 16. e4, fxe4 17. fxe4 Sa5 18. Dd3, Sh5 19. Sxh5, Dxh5 20. e5, dxe5 21. dxc5, Tf8 22. De4, Dg6 23. De2, e4 24. Tf4, bxc5 25. Lc5, Sc6 26. Txe4, Td2 27. Dxd2, Dxe4 28. Tel, Dxc4 29. Dd6, Te8 30. Dxe6+, Dxe6 31. Txe6, Kf7 32. Td6, a5 33. Kf2, Se7 34. Ld4, Sf5 35. Td7+, Ke6 36. Ta7, Sxd4 37. cxd4, Tc2+ 38. Kf3, Ta2 39. Tgx7, Ta3+ 40. Ke4, h5 41. Tg6, Kf7 42. Th6, Ta2 43. Kf3, Ta3+ 44. Kf2, Td3 45. Txx5, a4 46. d5, a3 47. Th7+, Kf6 48. Ta7, Ke5 49. Ta5, Td2+ 50. Kf3, Td3+ 51. Ke2, Tb3 52. Kf2, Tb2+ 53. Kg3, Tb3+ 54. Kh4, Tb2 55. Kh3, a2 56. d6+, Kxd6 57. g4, Kc6 58. Kg3, Kb6 59. Ta8, Kb5 60. h3, Kb4 61. Kf4, Tc2! 62. Tb8+, Kc3 63. Ta8, Kb4 in remis.

KRALJICA MARIJA ROMUNSKA:

105

Zgodba mojega življenja

Avstro-Ogrska pa je imela na nesrečo trozveze dva obraza: nemškega in madžarskega. Madžarskega so Romuni sovražili, in to sovraštvo je rodilo težkoče, ki so nam jih v Budimpešti postavljali na vsako pot, ki se je stikala kjer koli in kakor koli z Romunijo. V za nas tako važnih donavskih vprašanjih je bilo sovražstvo skrajno neznosno. Tudi sicer je preganjanje Romunov po Madžarih v Transilvaniji in Banatu polnilo vsako romunsko srce z grenkobo. Stricu je bilo hudo, da so vse njegove želje in pritožbe na Dunaju naletale na gluha ušesa. Tako se je začelo sovraštvo romunskega naroda odvracati od Rusije in nagibati proti Ogrski, in Dunaj ni storil ničesar, da bi to preprečil. Tudi stričev apel na Nemčijo kot glavno zaveznico, naj bi v Budimpešti posredovala, je ostal tako rekoč brez rezultata. Madžari niso sovražili Nemcev nič manj kakor Romune ter zatirali že stoletja v Transilvaniji naseljene Saksonce prav tako, kakor romunsko prebivalstvo.

Francija in Rusija, ki ste stali nenehoma na preži, sta izkoriščali ta položaj in napeljevali vodo na svoj mlin. S tem sta vedno bolj slabili simpatije za centralne sile. Francija, katero so Romuni vedno ljubili, je stopila odkrito v akcijo, dočim je postopala Rusija bolj previdno. Kljub temu se stričevo stališče glede centralnih sil ni niti za las spremenilo. Nemčija je tedaj popolnoma obvladovala romunsko trgovino in priklenila državo naše tudi s svojimi finančnimi akcijami, zato se je čutila v njej skoraj preveč trdno.

Stric si je mnogo obetal od Nemčije, ko je postal

njen zunanji minister prejšnji bucareštanski poslanik Kinderlen-Wächter, toda začuda: zgodilo se je prav narobe. To je strica zelo ozlovoljilo in užalilo in spominjam se, da mi je o tem večkrat tožil.

Končno je sporočil v Berlin, da so postavili njegovo lojalnost na pretežno preizkušnjo in da za bodoče zadržanje svoje države ne more več jamčiti, ako bodo dopustili, da se bo postavljala Avstrija kot voditeljica trozveze. Dvojna monarhija vidi samo svoje interese, ne da bi se ozirala na Romunijo in še manj na Srbijo, s čimer spravila v nevarnost ves evropski mir.

Razočaran nad postopanjem svojih zaveznikov in užaljen zaradi neupoštevanja njegovih nasvetov in predlogov v Berlinu, je pričel stric nazadnje popuščati in prepuščati dogodkom svobodno pot. Aktivni francosko-ruski propagandi se ni več upiral. Tako se je zgodilo, da je transilvansko vprašanje popolnoma potisnilo v stran besarabsko.

Kar je pa strica najbolj razkačilo, je bilo to, da je berlinsko zunanje ministrstvo brez vsakega poprejšnjega obvestila prestavilo tedanjega bucareštanskega poslanika dr. Rosena, ki se je bil sijajno vživel v romunsko in balkansko politiko in soglašal s kraljem. Ta odpoklic je bila velika nemška napaka.

Takrat so spremembo zunanje politike v javnosti pripisovali meni kot moje delo, kar pa je bilo le deloma res. Tedaj sem bila v politiki še precej neaktivna in ni mi bilo do tega, da bi vodila neko svojo politiko.

Moje simpatije do Rusije so bile samo čustvene narave, a bolelo me je le prečesto, da imata moj mož in stric tako malo zaupanja do domovine moje mame. Vsekakor se nikoli nisem čutila Nemko, čeprav je postal moj oče vojvoda koburški. Bila sem v svojem bistvu Angležinja, dasi moram vendarle priznati, da so mi po-

stale mnoge nemške stvari bližje. Gojila sem iskreno željo, da bi ustvarila tesnejšo vez med Anglijo in Romunijo, toda Anglija žal ni nikoli pokazala nobenega pravega interesa za mojo novo domovino, kar sem često obžalovala.

Razumljivo je, da sem se čutila srečno, ko je poznejši razvoj povzročil, da je stala Romunija v usodnih časih na strani trojnega sporazuma, v katerem je bila tudi moja rojstna domovina Anglija.

Prav tedaj je prišla iz Rusije pobuda, naj bi se naš Karol in ruska velika kneginja Olga, hči carja Nikolaja II. in Alikse, zaročila in poročila. Ta pobuda je bila za nas častna, a mene je vendarle spravila v zadrego zaradi tiste grozne bolezni, ki se je po ženskah Aliksinoga rodu prenašala na moške potomce. Vendar te pobude direktno nismo mogli prežreti ali celo odkloniti.

Ko smo bili potem povabljeni v Carskoje selo, smo bili stric, Nando in jaz popolnoma soglasni, da tega povabila ne moremo odbiti. Mene pa je tisto potovanje razveselilo, ker v Rusijo sem vedno rada potovala.

Naša prva postaja na tem potovanju je bil Potsdam, kjer smo hoteli videti, kako se Karol počuti. Služboval je tedaj na mojo pobudo pri prejšnjem polku njegovega očeta. Potsdam je bil idealen kraj za jahanje in nemški prestolonaslednik mi je, kljub temu, da sam ni bil tedaj tam, dal za jahanje na razpolago svoje konje. Jahanje izlete sem prirejela v spremstvu princa Eitela Friedricha. Preden smo odpotovali v Rusijo, smo se pa odzvali še povabilu nemškega cesarja na obisk v Berlinu. Cesar je bil gotovo že izvedel o namerah petrograjske snubitve, in čeprav je Romunijo preziral kot nepomembno malo državo, mu vendar ni bilo vseeno, da bi se njene simpatije obrnile čisto na stran Rusije.

Za umor dosmrtno ječo

PRED CELJSKIM SENATOM JE BILA DANES RAZPRAVA PROTI IVANU SPAJZERJU, KI JE UMOR IL MIZARJA TRATNIKA

Celje, 22. decembra.

Za danes dopoldne je bila napovedana razprava proti 27-letnemu brezposelnemu Spajzerju Ivanu, ki je 7. oktobra letos v Drašnji vasi ubil 55-letnega mizarja Tratnika Jakoba. Obtožnica očita Spajzerju, da je izvršil umor po zrelem poudarku iz koristolubja. — Na usodni dan sta prodajala obtoženec in Tratnik v Matkovičevi gostilni suho robo. Zvečer sta se spet sešla v Majdičevi gostilni v Levcu. Spajzer ni imel več denarja za pijačo in je prodajal gostom kramp in dežnik za 20 in pozneje za 10 dinarjev. Tratnik je bil vinjen in se je hvalil, da ima 16 jurjev. Iz Majdičeve gostilne sta odšla Tratnik in obtoženec proti Zadelovi gostilni, ki je bila zaprta. Tudi druge gostilne so bile zaprte in na poti v Drašnjo vas je Tratnik po obtoženčevi izpovedi — priče dogodka ni bilo — očitaj Spajzerju, da je prepoceni prodajal robo. Zato ga je baje Spajzer udaril s pestjo. Tratnik je potegnil nož, nakar je zamahnil Spajzer s krampom... Spajzer zanika, da bi ubil Tratnika radi denarja, državni tožilec pa navaja kot dokaz za to dejstvo, da je obtoženec

pobral mrliču novo suknjo, denar, telovnik, veliko srebrno uro z verižico, klobuk, nahrbtnik in mu celo sezul čevlje. Tratnika samega pa je vrgel preko škarpe v Savinjo, kjer so ga naslednji dan našli delavci. Ukradene stvari je Spajzer skušal prodati, potem jih je pa vrgel v Savinjo.

Drž. pravdnik ga je obtožil naklepne umora iz koristolubja. Zagovornik skuša to obtožbo izpodbijati, ker so nekatere priče izpovedale, da obtoženec ni slišal, da bi se Tratnik hvalil v gostilni, da ima pri sebi 16.000 din, pač pa je bil obtoženec v gostilni, ko je Tratnik rekel, da ima le še 1 din in je hotel piti na dolg. Priča Lukas Rafael je izpovedal, da mu je hotel obtoženec prodati kramp, s katerim je malo pozneje ubil Tratnika, za 20 din. Za obtoženca pa je obtežilo, da je po umoru preiskal Tratniku žepe in ga okradel.

Po končani razpravi je bila nato razglašena razsodba. Spajzer je bil obsojen na dosmrtno ječo zaradi naklepne usmrtnice iz koristolubja in na trajno izgubo častnih državljskih pravic.

Lažni inkasant in lažni požigalec

Celje, 22. dec.

Pretekli mesec je nabiral po Celju pri raznih gospodinjah in kuharicah prijavljene in članarino 30 din 23-letni Franc M., delavec iz Liboj, in sicer za nekakšen kuharski tečaj, ki naj bi se pričel 20. decembra. To je počel tudi v Mariboru. Gospodinje pa so sedaj zaman čakale na kuharski tečaj, ki jim ga je obetal M. in pod to pretvezo izvajal denar. Zadevo

so prijavile na policijo, ki je M. aretirala.

Pred tedni smo poročali, da je bil aretiran neki Ivan F., ki naj bi čevljarju Plevčaku na Kralja Petra cesti zažgal njegovo delavnico. V zvezi s tem požigom je bil sedaj aretiran neki P., ki je osumljen tega požiga. Prvi aretiranec sedaj pravi, da je naklepno dejanje priznal zato, da bi bil preje izpuščen iz zaporov.

Ali ženske res niso iznajdljive?

Neprijatelji ženskega pokreta prihajajo z najrazličnejšimi trditvami o ženski manjvrednosti. Pred časom se je mnogo debatiralo o »fiziološki slabosti žensk«. Nesmisel te trditve pa je do danes najlepše pobil ženski svet s tem, da je prodrl v vse stroke človeškega ustvarjanja in se v vseh poklicih izkazal za enakovrednega z moškimi. Ker so torej moški s prvo trditvijo pogoreli, so se lotili druge, češ, da imajo ženske v primeru z moškimi mnogo manj tvornega duha in iniciativnosti. Francoski ženski listi pa so tudi to trditev proglasili za nerazumno, kajti ženske vseh časov so imele dovolj tvornega duha. Mnogokrat so v svojih originalnih mislih in izumih prekosile celo moške. V dokaz naj služi teh par primerov, ki pa niso edini:

Rimljanka Pamphila je izumila statve za izdelovanje svil.

Semiramis v Babilonu je izumila odvajalne kanale, tlakovanje cest in bojni voz, ki je za tedanje čase odgovarjal nekako današnjemu tanku.

Gospa Merckl je l. 1825 izumila prve vžgalice.

Gospa Elizabeta Smith je izumila stoj

za košnjo trave, stroj za žetev in način za izpopolnitev kurjenja lokomotiv.

Mrs. Henrieta Plum je izumila ventilator za železniške vozove.

Luiza Dyer je naredila šolsko tablo, ki se sama briše.

Carmen Sylva, romunska kraljica, je izumila pisalni stroj, ki ne dela ropota.

Madame Marie Currie je odkrila radij. Madam Maté je izumila pomorski teleskop, madame Dutilleul umetni marmor, gospa Bloss šivalni stroj za kožuhovino, Mary Kiss stroj za tkanje slame, madame Pianelli aparat, ki omogoča prevare pri polnjenju steklenic, madame Carard avtomatični kazalec smeri za avtomobile in druga vozila, gospodična Lejenne nova stikala za električni tok, madame Donett varnostno napravo za letala, gospodična Germanne Gourdon de Montmorney aparat za pokončevanje komarjev, bi uporabljala ultravioletove žarke, itd.

Lahko bi tako našli še celo vrsto dokazov, da je trditev o pomanjkanju tvornega duha pri ženskah neosnovana. Da, celo povdariti je treba, da so ženske še prav posebno iznajdljive.

Mož, najvrednejši poljuba

SENZACIJA Z BIVANJEM BIVŠEGA ANGLEŠKEGA ZUNANJEGA MINISTRA EDNA V AMERIKI. — KAKO JE MORAL SIROMAK BEŽATI PRED ŽENSKAMI.

Kakor poročajo iz New Yorka, je žel A. Eden v Ameriki naravnost brezprimerne uspehe, — in sicer izključno osebnega značaja. Vsi listi so bili polni podob »lepega kapitana Anthonyja Edena«. Od Rudolfa Valentina ni časopisje posvečalo nobenemu filmskemu zvezdniku toliko navdušenih slavošpevov kakor zdaj »vsemu moškemu in privlačnemu« — na bivšem angleškem zunanjem ministru.

Celo v reklamnih delih časopisov je »kapitan« zmagoslavil. V nekem celostanskem inseratu ugledne trgovske hiše se šopiri Ednova fotografija in pod njo je napisano »Če se želite brezhibno

oblačiti kakor naš distinguiran gost, obiščite nemudoma ravnatelja našega oddelka za moško modo in ga vprašajte za svet«.

Da so mu z dveh strani ponudili filmsko pogodbo, se spričo tega ni prav nič čuditi.

Najvišjega oboževanja pa je bil deležen seveda od ženskega sveta. Igralke velikega imena so javno povedale, da je Mr. Eden mož, ki je najvrednejši poljuba. In Njujorčanje so imeli pogostokrat vtis, kakor da bi nekatere dame takšno željo prav rade spremenile v dejanje. Po cele ure je stalo vsak dan več sto žensk

pred hotelom v Fifth-Avenue, kjer se je po svojem prihodu nastanil Eden, in čakale kljub ledenemu viharju, da bi videle tega poljuba najvrednejšega moža — in se mogoče pridrenjale v njegovo bližino.

Nekega dne je nastalo pred katoliško cerkvijo sv. Patrice veliko razburjenje, ko je tu neki filmski operater s številno asistenco pripravil svoj aparat za posnemanje. Bliskovito se je razširilo šepetanje, da prihaja Eden. »Kaj je Eden katolik?« je vprašal neki dvomljivec. »Katolik ali nekatolik — čemu potem služijo tolike priprave za filmanje?« so dejale ženske. Nihče ni hotel verjeti pojasnilu filmskih ljudi, da gre samo za posnemanje božičnega razpoloženja v cerkvi in pred njo.

Medtem se je rešil Mr. Eden skozi stranska vrata hotela v neko stransko ulico; tam je izrazil svoji ameriški telesni straži željo, da ga naj odpelje kamor koli, kjer bi mogel mirno obedovati — brej jate žensk okoli sebe...

Nova natakarska terminologija

Novosadski »Džumbus« je objavil edinstveno natakarsko terminologijo, ki jo je zdaj sprejela tudi Zveza hotelskih in gostilničarskih nameščencev drinske banovine.

Ker naši čitatelji gotovo ne hodijo samo v cerkev, ampak radi pokukajo tudi v kako gostilno, objavljamo tudi mi nekaj paragrafov te edinstvene jugoslovanske krčmarske terminologije.

Merila za število izpitih čaš vina ali »štamparičkov« žganja so ta-le:

1 kozarec se imenuje kompozicija, 2 kozarca (ali 2 šilci žganja) = repeticija, 3 kozarci (ali šilci) = tradicija, 4 kozarci (ali šilci) = kondicija.

Na svoj rojstni dan ste gotovo pozabili na svojo solidnost in zavili v gostilno, kjer ste se »nalili« kakor zemlja. Da bi pa ostali gostje ne zblazneli, ko bi slišali, da ste popili naravnost nesramno količino alkohola kakor na pr.: 16 meric žganja, 14 brizgancev, 18 četrtink vina, in da bi jim izbili iz rok aduta za oblačenje, da ste »k pijančevanju nagnjen individuum«, boste lahko enostavno (v kolikor vam bo seveda samim to mogoče!) diktirali gospodu plačilnemu v blok: Gospod »ober«, imam 4 kondicije žganja, 3 kondicije brizganca in 1 repeticijo ter 4 vinske kondicije in 1 repeticijo. In g. plačilni bo takoj, ko zasliši iz vaših dišečih ust podatke, pomnožil navedene številke, in sicer kondicije s 4, repeticije s 2, tradicije s 3 itd. po gori navedenem mokrem ključu.

Razen tega so omenjeni natakariji brisali iz besednega zaklada izraze kakor n. pr. »pijan kakor svinja« in pod. Odslej bodo uporabljali samo nedolžen in blag izraz »vesele«.

Zakonska kandidatka, ki noče iz postelje

Bogati irvinški industrijalec Blanhard je doživel zelo kočljivo pustolovščino. Prikupnega in premožnega moža se je proti njegovi volji oklenila gospodična Hedi Heuter. Dasi odločen, se vsiljive neveste Blanhard na noben način ne mo-

re otresti. Ker ji ni ustregel, da bi jo vzel za ženo, si je mlada Hedi izmislila zelo pretkan način osvojitve. Pred nekaj tedni je podjetno dekle povsem nepričakovano planilo v njegovo spalnico in odločno zahtevalo, da jo popelje pred oltar. Ko je industrijalec odklonil njeno zahtevo, se je Hedi na njegovo presečenost slekla in zlezla v njegovo posteljo. Izjavila je, da postelje prej ne zapusti, dokler je ne oženi.

Blanhard je zelo spodoben mož in se vselej rad izogne javnim škandalom, vendar pa je Hedina predrznost presekala vse meje. Zato je svoji služinčadi naročil, naj strežijo mladi dami, ki uporno leži v njegovi postelji, sam pa se je vkrcal v jahto in odpul po morju. Pričakoval je, da mu bo njegov tajnik knaflu brzojavno sporočil, da je štrajk likvidiran in njegova postelja prosta. Toda do slej takega sporočila še ni dobil...

KONJI UMRLE NORVEŠKE KRALJICE

Nedavno preminula kraljica Maud je zapustila testament, v katerem se je spomnila tudi svojih konjev. Na svojem posestvu v Angliji je imela štiri konje, ki jih je jahala samo ona, kadar je prišla vsako leto nekaikrat tja. Vrhovnemu dvornemu veterinarju so zdaj sporočili, da je kraljica v svojem testamentu izrecno izrazila željo, naj njene konje po njeni smrti ubijejo. To željo je norveška kraljica motivirala s tem, da ne bo po njeni smrti nihče znal konjev tako negovati kakor ona. Veterinar je takoj izvršil kraljičino željo.

× Žena potuje okoli sveta z 1 dolarjem v žepu — sama. Te dni je prispela v Pariz 20-letna Amerikanka, ki je začela svojo pot okoli sveta z enim samim dolarjem v torbici in s sijajno idejo v glavi. Napravila je medaljo, ki naj izraža »simpatije za vse države sveta«, in ona ponuja to medaljo vsem poglavarjem držav, kamor pride. Prvi jo je odkupil Roosevelt, zdaj pa se dekle nada, da jo odkupi Lebrun, in s tem denarjem bo lahko nadaljevala kot okoli sveta.

× Pleme, ki je pred 12.000 leti uporabljalo znak »svastika«, so odkrili raziskovalci v britanski Kolumbiji. Tu so nekateri etnološki našli potomce prebivalcev »izgubljenega kontinenta«, ki se je pogreznil še pred 12.000 leti v Tihi ocean. Tako vsaj trdijo ti učenjaki. To pleme so našli s pomočjo svastike (ključnega stega križa), ki je bil simbol svečeništva.

× Krožnike in nože, ki jih po kosilu lahko pojedete, je »izumil« neki newyorški slaščičar in s tem izzval veliko senzacijo, ker postaja s tem njegovim izumom pomivanje posode nepotrebno. — Slaščičar je začel izdelovati krožnike, vilice in nože iz posebne sladkorne snovi, ki se ne topi niti po dotiku s toplimi jedmi, niti ne postane lepljiva. Po obedu gostje lahko lomijo svoje krožnike in pribor in ga pojedjo kot slaščico. Slaščičar čuva svoj izum v največji tajnosti. Ker vse te kuhinjske potrebščine izdeluje v veliki množini, so zelo poceni. Imajo pa tudi to prednost, da ni treba kupovati drugih slaščic. Zdaj se slaščičar pogaja z industrijalci, ki nameravajo njegov izum racionalno izkoristiti.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 60 par; najmanjša pristojbina za to oglašje je din 6.—. Družbe, preklci, dopisovanja in ženski oglasni listi 1.— po besedi. Najmanjši znesek za to oglašje je din 10.—. Debelo tiskane besede so računane dvojno. Oglasni davek za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma ga se vpostati v pisnu skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vse pisemne odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno

ZASTONJ DOBITE

zanimivo ilustrirano knjigo »Pot do sreče«, ako se obrnete na naslov: Karmah. Zalec. 3143

ZAKAJ TE SKRBI!

Naročite za praznike najljubše mlečne kruh v pekarni Rakuša, Koroška c. 24. 3790

ALI ŽE VESTE

da najboljše vino dobite le v gostilni »Prešernova klet« v Gosposki ulici. 3948

KLOBUKE

vseh vrst, doma izdelane, proti dežju impregnirane, kakor tudi čepice po konkurenčnih cenah dobite le pri Babošek Vadko, klobučarstvo, Maribor, Vetrinjska ul. 5. Vsa popravila se sprejemajo pod garancijo za 10—25 din. 3970

18. PREMAG (STEINKÖHLE)

6036 kalor. iz rudnika Tinsko-Podčetrtek dostavlja vsako množino s tovornim avtomobilom kamor koli po brezkonkurenčni ceni. Iv. Veršec, Podčetrtek. 4002

VINOTOČ ŠTUM

Počehova. SAMO od 5 litrov naprej toči staro vino po din 7.—. 3914

Izdelovanje likerjev, dezertnih vin in sirupov, žganjarna

MARIBOR - Gosposka ulica 9 - - Telefon 25-80

Jakob Perhavec

Rum, konjak, slivovka, brinjevec, droženka in klevovača. Specialiteta: Grenčak in vermut. NA DEBELO! NA DROBNO!

Naročajte po pošti s pomočjo naših katalogov, ki jih dobite brezplačno!

Božična darila!

Din 32.—
B 39 Moške spodnje hlače, dolge, močan grad!

Din 38.—
B 60 Moška srajca, trenš. najnovejši vzorec

Din 50.—
B 61 Moški telovnik z rokavi in tatentno zadrgo, iz polvolne

Din 52.—
B 62 Moška spalna srajca iz flanele, v raznih barvah

Din 115.—
B 63 Moški klobuk, fina klobučevina, zaščita dlaka, v modrih barvah

Karstner & Ohler
Zagreb, Illica 416

Ako blago ne bi odgovarjalo, ga zamenjamo ali vrnemo znesek kupnine!

FOX-KREMA
in voščeno parketno ličilo je zadovoljstvo vsake skrbne gospodinjice. Manjši izdatek, veliko delo, dober uspeh. 3177

DALMATINSKA VINA
in sveže morske ribe dobite v gostilni »Split«, Koroška cesta 39. 4066

ZAVESE
odeje, vatirane, volnene, perlice, puh, perje dobavlja posrednik »Obnova«, F. Novak, Jurčeva 6. 4071

PRISTNI ŠVICARSKI SADNI KRUI
po potrebi se tudi dostavi. 1 kg din 14.—. — Pekarna Scherbaum. 4072

BUČNO OLJE
vedno sveže in dobro, priporoka tovarna bučnega olja, Maribor, Taborska ul. 7. 4076

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE IN ZDRAVO NOVO LETO
Marija Klemsche, damski modni salon. 4083

IZVRSTNO STARO IN NOVO VINO
po 9 in 8 din od 5 litrov naprej pri Dernač, Meljski hrib št. 33. 4086

DARUJTE, PROSIM
za Božič tudi iz trgovine Srečko Pihlar, Gosposka 5. 4087

Posest
ugodno prodam novo PROSTANOVANJSKO HIŠO na Ptufski cesti, 15 min. od el. postaje Tezno. Letni dohodok 8000 din. Poizve se v gostilni Jelen, Tezno. 4064

Prodaj

VOZIČEK ZA LUTKO
za polovično ceno kakor nove prodaja Kadmas J., Melje, Kraljeviča Marka 13. 4057

KANARČKI
poceni naproday. Naslov v upravi. 4063

DLIKATESNO KISLO ZELJE
Lovrec, Vodnikov trg. 4081

RADIO APARAT
Standard 5+1 ugodno prodam. Trubarjeva 2. lokal. 4085

SMUČI
za din 100.—. Ketiš, Stolina 1. 4088

JABOLKA, POMARANČE KARFIJOLA
po najnižji ceni: Skladišče »Eksport«, Koražija, Kolodvorska ul. 1. 4074

NAPRODAJ
spalnica, nova, kakor kuhinja najceneje. Mizarstvo, Miklošičeva 6. 4089

Sobo odda
SOBO s številnikom oddam. Meljska cesta 85. 4061

VELIKA OPREMLJENA SOBA
se odda s 1. januarjem 1939. Mesečno din 300. Luč in kurjava po dogovoru. Naslov v upravi. 4062

Stanovanje išče

DVOSOBNO STANOVANJE
(s sobo za služkinjo in s kopalnico) iščem za 1. april ali 1. maj 1939. Ponudbe na upravo pod »Dvosobno«. 4070

Entlanje na dom

oddaja tovarna. Ponudbe na upravo pod »Tekstil«

Kavalir

kupi bonboniere in košarice samo pri **»KAVALIRJU«** Gosposka ulica 28.

Taka je!
Najlepša darila za Božič se dobe pri tvrdki **Ivan Kovačič, Maribor** Slovenska ul. 10, Koroška c. 10

Oglašujte!

Lepe pisalne garniture
sa najlepše božična darila
Knjigarna Tiskovne zadruga, Maribor
Aleksandrova cesta 13, Telefon 25-45.

Darila

ki razveseljujejo:
topli flaneli za perilo, čedno blago za zimske dečke, fletni barhenti za domače obleke

Textilana Büdefeldt

Še je čas, da si preskrbite cenene, lepe volnene veste, nogavice, rokavice, »Mako« perilo lastnega izdelka, krasne montirane okrasne blazine, čajne lutke, igrače v vel. izbiri, **»Luna«**, samo Glavni trg 24

Od Božička si želimo
čevlje, snežke, domače čevlje
iz specialne trgovine
M. WREGG, Maribor, Slovenska ul. 5

Božič se bliža!!!

Najidealnejše darilo je domači kino!

Projektorji z ozkimi filmi 8 in 16 mm z ročnim in motornim pogonom v vseh cenah. **Predvajamo brezobvezno.**
Ravno tako lepe kasete za darila, svinčenokristalna roba, vsakovrstne garniture razpršilcev in tudi posamezni. **Najlepša izbira v dozah za puder**

Božični popust!
Ivan Pečar, Gosposka ulica št. 11
Foto — Kino — Kozmetika

Naše pletenine varujejo pred mrazom!

Prinašamo pravilne modne novosti, solidne kakovosti. Tudi z nizkimi cenami boste našli nekaj primernege. Vedno vas bomo dobro postregli **C. Büdefeldt, Maribor**

Izdaja in ureja ADOLE RIBNIKAR v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru. — Oglasi po ceniku. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ulica 6. — Telefon uredništva št. 25-67 in uprave št. 28-67. — Poštni čekovni račun št. 11. 409.